

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak hetilapja. — Az Ipartestületek Szövetsége, az aradi Iparos Ország, az Ipari Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a timisoarai „Az Iparos”-sal és a „Fodrász Ujság”-gal.

„Tiszteld a tisztas
ipart!”

Cuvântare irătească

De JUSTIN OLARIU.

Rândurile de mai jos le scriu în calitate de președinte al Grupei Industriștilor pt. Ajutor de Inmormântare din Arad. Ca om în vârstă o pot spune liber: sunt mândru de această instituție. Nu de aceea mă înmăndresc cu ea fiindcă îi sunt președinte începând dela înființarea ei, ci pentru că toți membrii pot fi mândri de această instituție, și chiar întreaga industrie arădiană. Grupa Industriștilor pt. Ajutor de Inmormântare din Arad este prima și cea mai puternică societate filantropică de acest gen în iubita noastră Țară.

Cu tot dreptul mă va întreba cetitorul, de ce scriu eu aceasta în fruntea ziarului nostru industrial. Și acum voi spune adevărul: scopul meu este să extindem activitatea filantropică care o reprezintă asociația noastră în afară de cele câteva mii de asigurați pe o mulțime și mai mare. Voim, că din binefaceriile de cari au avut parte sute de membri ai acestei instituții puternice în decursul existenței ei de unsprezece ani, să aibe parte și sutele și miile acelor persoane, cari nu s'au aliat încă la activitatea noastră de binefacere.

Sfătuiesc colegii mei industriași, să între ca noui membri în Grupa Industriștilor pentru Ajutor de Inmormântare din Arad și voi dovedi în spațiul restrâns al acestui articol, că au numai de câștigat pe urma intrării lor.

Grupa Industriștilor pt. Ajutor de Inmormântare din Arad a plătit în decursul activității ei filantropice de unsprezece ani aproape douăzeci de milioane lei văduvelor și orfanilor membrilor decedați. Șapte mii de membri au fost ținuti în evidență în registrele conduse cu o punctualitate ideală la biroul central, iar averea ei actuală atinge suma de cincisprezece milioane lei. În decursul acestui an a încheiat un contract foarte convenabil cu Prima Ardeleană Societate Anonimă de Asigurări Generale, ce înseamnă că în afară de averea proprie de 15 milioane al instituției noastre, și multele sute de milioane din averea uriașă al acestei societăți de asigurare renuntem la o garanție, că ceace promitem membrilor noștri nu e vorbă deșartă ci fapt și ban.

În câteva cuvinte voi descrie condițiunile de admitere. Acela care se va înscrie în viitor la asociația noastră va plăti săptămânal o cotizație de 15—20 lei, variind după vârsta avută la intrare. Față de aceasta cel înscris la asociația noastră, dacă ar răposa chiar a doua zi după înscriere, asigură familiei lui un ajutor de 10.000 până la 40.000 de lei. Însă nu numai beneficiarilor asigurăm suma ajutorului, ci și supraviețuitorilor, în rucăt contra unei suprasolvirii de câte 2 lei săptămânal asiguratul primește el însuși jumătate din suma asigurată.

Se pricepe dela sine și e și motivat că eu, ca un om în vârstă mă gândesc de multe ori la moarte. Însă fiecare om muncitor și chiar și cei tănari trebuie să se gândească la faptul că viața este trecătoare. Fiecare industriaș este dator față de familia sa, să se înscrie la această instituție ca membru, ca să ferească văduva și orfanii lui zdrobiți de durere dela lipsă — căci nu cu mai mult — cel puțin cu suma de 10.000 până la 40.000 de lei asigurată cu cotizația de câteva lei.

Colegi Industriași! Inscriveți-Vă la Grupa Industriștilor pt. Ajutor de Inmormântare din Arad.

Testvéri szó

Irta: OLARIU JUSTIN.

Mint az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjának elnöke írom ezeket a sorokat. Öreg ember vagyok, így minden kerteles nélkül nyíltan kimondhatom: büszke vagyok erre az intézményre. Nem azért vagyok büszke, mert megalkulása óta én vagyok az elnöke, hanem azért, mert méltán lehet büszke erre az intézményre minden egyes tagja, sőt Arad egész iparosága is. Az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja ebben a nemben szerzett hazánk első és legelőkelőbb ilyen emberbaráti intézménye.

Jogosan kérdezheti tőlem az olvasó, miért írom én mindezeket a mi iparos újságunk vezető helyén. Ezutal sem kertelek: az a célom, hogy azt az emberbaráti mozgalmat, amelyet a mi temetkezési intézményünk képvisel, a jelenleg is több ezer tagot számláló biztosítotton kívül még nagyobb tömegekre is kiterjesszük. Az a célunk, hogy azokból a jó életművekből, amelyekből ennek a tökéletes iparos intézménynek sok száz tagja működésünk tizenegy esztendője folyamán eddig részesült, azok számai és ezrei is kivegyék a részüket, akik nem kapcsolódtak még bele a mi emberbaráti működésünkbe.

Azt akarom ajánlani iparos testvéreimnek, hogy lépjenek be új tagokul az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjába és azt kívánom ennek a cikknek szűk kerekébe bebizonyítani, hogy az ki is fizetődik.

Az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja emberbaráti működésének tizenegy éves folyamán a programjába kitűzött nemes cél érdekében eddig közel huszonkétfélmillió lejt fizetett ki elhunyt tagjainak özvegyei és árvái számára. Nyolc híján 7000 tagot tartott nyilván ideális pontossággal vezetett iródlájának könyveiben és jelenlegi vagyona közel tizenötmillió lejt. Ennek az évről évre igen előnyös szerződést kötött az Első Erdélyi Általános Biztosító Részvénytársasággal, ami azt jeleni, hogy az intézménynek közel 15 milliót kitevő saját vagyonán kívül a kitűnő hírnévnek örvendő és óriási vagyonnal rendelkező biztosító intézetnek sok száz milliója is garancia lesz rá, hogy amit mi tagjainknak ígérünk, az nem szó, hanem — pénz.

Elmondom néhány szóval a feltételeket. Aki a jövőben egyesületünkbe beiratkozik, ha enként 15—20 lejes hétéket fizet aszerint, hogy a belépéskor hány éves volt. Ezzel szemben, aki egyesületünkbe beiratkozik, akkor is, ha a felvételt követő napon hal meg, 10.000 lejtől 40.000 lejig terjedő segítséget biztosít hátramaradottai számára. De nemcsak a halottakat, hanem az élőket is biztosítjuk, mert heti 2 lejt pótdíj ellenében a biztosítást összeg felé: a biztosított tag már életében felveheti.

Érthető és indokolt, hogy én, mint öreg ember, gyakran gondolok a halálra. Gondolnia kell azonban arra, hogy az élet mulandó, valamennyi dolgozó embernek, a fiataloknak is. Saját családjára iránti tartozó kötelessége tehát minden lelkiismeretes iparosnak, hogy ebbe az intézménybe tagul beiratkozzék és a természet örök törvényei következtében bármely napon bekövetkező halála esetére bánatos özvegyét és síró árvaát, — ha többel nem is, — legalább azzal a tizenötöt negyven ezer lejig terjedő összeggel, amellyel a néhány lejes illetékek fizetése által jut megmentés a nehéz napok égető anyagi gondjaitól.

Iparos Testvérek! Iratkozzatok be az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjába.

Brüderliche Wörter

Von: JUSTIN OLARIU.

Schreibe diese Zeilen als Präsident der Bestattungshilfsgruppe der Arader Gewerbetreibenden. Da ich schon ein bejahrter Mann bin, kann ich es ohne weiteres sagen: ich bin stolz auf dieses Institut. Ich bin nicht darum stolz darauf, weil ich seit dem Entstehen dieses dessen Präsident bin, sondern weil ein jedes Mitglied und auch alle arader Gewerbetreibende stolz darauf sein können. Die Bestattungshilfsgruppe der Arader Gewerbetreibenden ist das erste und das kapitalstärkste Wohltätigkeitsverein dieser Gattung in unserem Vaterlande.

Mit vollem Recht könnte der Leser fragen, warum ich dies alles an erster Stelle unserer Gewerbezeitschrift schreibe. Auch diese Frage will ich richtig beantworten: ich bezwecke damit, dass diese wohltätige Aktion, die unser Bestattungsverein verkörpert soll, ausser den mehrere Tausend zählende Mitglieder, auf noch grösserer Menge ausgedehnt werden. Wir bezwecken, dass auch die viele Tausende, die unserer Aktion noch nicht beigetreten sind, auch Teil haben sollen an jene Wohltat, an welchen seit dem elfjährigen Bestand unserer kapitalstärkigen Bestattungshilfsgruppe Hunderte und Tausende Teil hatten.

Die Bestattungshilfsgruppe der Arader Gewerbetreibenden hat während ihres elfjährigen Bestandes, im Sinne des im Programm aufgenommenen wohltätigen Zweckes, nahe an 22 Millionen ausbezahlt an Witwen und Weisen der erstorbenen Mitglieder. Nahe an 7000 Mitglieder hat das Zentralbüro in den ideal geführten Büchern freigehalten und das Gesamtvermögen beziffert sich derzeit auf nahe fünfzehn Millionen Lei. Dieses Jahr haben wir eine sehr vorteilhafte Vereinbarung mit der Ersten Siebenbürger Allgemeinen Versicherungs A. G. abgeschlossen, was bedeuten will, dass ausser unser, auf nahe 15 Millionen sich beziffernde Eigenvermögen auch die viele Hundertmillionen aus dem Riesenvermögen des renomierten Versicherungs-Anstalles Garantie bietet, dass was wir versprechen, keine leere Worte sind, sondern Geld bedeutet.

Werde in einige Worte die Bedingungen schildern. Wer in der Zukunft unserer Bestattungshilfsgruppe beitrifft, zahlt einen Beitrag von 15 bis 20 Lei wöchentlich, je nachdem in welchem Alter er beigetreten ist. Dagegen, wer unserer Bestattungshilfsgruppe beigetreten ist, sichert seiner Familie, gleich vom ersten Tage seiner Mitgliedschaft angefangen eine Hilfe von 10.000 bis 40.000 Lei.

Es ist verständlich und begründet, dass ich, als ein bejahrter Mann, an dem Tode denke. Mit diesem Gedanken muss sich jedoch auch ein jeder arbeitende Mann befassen, ob jung oder alt. Es ist die Pflicht eines jeden selbstbewussten Gewerbetreibenden, seiner Familie gegenüber, dass jeder sich in der Bestattungshilfsgruppe einschreiben soll, damit ein jeder seine zurückbleibenden Witwe und Weisen, — wenn nicht mit mehr, — so wenigstens mit jenen sich auf 10.000 bis 40.000 Lei beziffernde Hilfe, die einem jeden gegen einer Leistung von einige Lei, durch unser Bestattungshilfsgruppe gesichert wird, über die Sorgen der ersten traurigen Zeit weghilft.

Gewerbetreibende, Kollegen! Tretet ein in der Bestattungshilfsgruppe der Arader Gewerbetreibenden.

In ce cadre funcţionează Grupa Industriaşilor pt. Ajutor de Inmormormântare din Arad întărită prin asigurare

Date precise despre cotizaţiile de plată şi drepturile oferite membrilor.

Estras din statutele Grupei Industriaşilor pt. Ajutor de Inmormormântare din Arad, referitoare la membrii asiguraţi

§ 25. Membru al Grupei de Inmormormântare poate fi oricare cetăţean român, bărbat sau femeie, dacă au împlinit vârsta de 21 ani, dar nu au trecut de 60 de ani. Etatea se va justifica cu acte. Intrarea se face pe baza unei declaraţii de intrare semnată cu mâna proprie şi contrasemnată de doi martori, precum după o vizită medicală sumară, iar la cei trecuţi de 50 de ani, după o amănunţită vizită medicală. Vizita medicală se

efectuează pe cheltuiela Grupei de Inmormormântare. Grupa de Inmormormântare este obligată sau a recunoaşte ofertantul ca membru după 30 de zile socotite dela ziua vizitei medicale sumare respective amănunţite prin înmânarea carnetului de membru, sau dacă oferta se respinge, a aduce la cunoştinţa ofertantului acest fapt prin scris sau verbal în termenul de mai sus. Respingerea nu trebuie motivată.

Dispoziţiuni generale referitor la obligaţiunile posesorului carnetului de membru

Membru este răspunzător pentru datele introduse în declaraţia de intrare, şi dacă vre-o dată anai importanţă s'ar dovedi ca falsă, se poate şterge din rândul membrilor. Dacă data falsă se dovedeşte după mai mult de 3 ani, membrul respectiv nu se poate şterge din rândul membrilor. Despre ştergerea calităţii de membru şi despre întrebunţarea cotizaţiilor de Inmormormântare plătite de membrul şters se dispune în articolele următoare.

Carnetul de membru nu se poate trece sau transcrie la nici un caz asupra unei alte persoane. Dacă carnetul de membru se pierde, anulara se face conform dispoziţiunilor legii. Grupa de Inmormormântare nu va putea elibera duplicat

înainte de terminarea definitivă a procedurii de anulare. Membrul este obligat a efectua plăţile convenite pe toată durata procedurii în curs, fără să-şi poată exercita drepturile date de posesiunea carnetului de membru, sau a avea drept la vre-o pretenţiune; iar în cazul dacă membrul ar deceda între timp, grupa de Inmormormântare va putea reţine ajutorul de Inmormormântare până la terminarea procedurii de anulare.

CONDITIUNILE DE INSCRIERE ÎN GRUPURILE „B II” ŞI „C”

§ 26. Fiecare ofertant este obligat a plăti odată cu semnarea declaraţiei de intrare următoarele taxe de intrare:

10.000 Lei:	80.— Lei
20.000 Lei:	160.— Lei
30.000 Lei:	240.— Lei
40.000 Lei:	320.— Lei

La asigurarea unui ajutor de Inmormormântare:

La respingerea declaraţiei de intrare grupa de Inmormormântare este obligată a restitui imediat taxa de intrare.

Membrul hotărăşte odată cu înaintarea declaraţiei de intrare, că unde doreşte înrolarea sa, în grupa „B II” sau „C”. Plata cotizaţiilor de Inmormormântare sunt obligatorii până la moartea membrului respectiv sau cel mult timp de 15 ani. Până ce însc în grupa „B II” beneficiarul va primi ajutorul de Inmormormântare numai după moar-

tea membrului, cel care aparţin grupei „C” când sunt în viaţă şi după 15 ani, vor primi personal jumătate din suma ajutorului de Inmormormântare, iar cealaltă jumătate a sumei ajutorului de Inmormormântare se va plăti beneficiarului după moartea membrului asigurat.

§ 27. Cotizaţiile de Inmormormântare plătibile în grupa „B II” după fiecare 10.000 lei asiguraţi sunt următoarele:

La membri înscr. între vârsta de 21—29 ani cotiz. de Inmormorm.	va fi Lei 6.—
30—39	Lei 8.—
40—49	Lei 10.—
50—54	Lei 12.—
55—60	Lei 14.—

Membrii înrolaţi în grupa „C” plătesc următoarele cotizaţii de Inmormormântare:

La membri înscr. între vârsta de 21—29 ani cotiz. de Inmormorm.	va fi Lei 8.—
30—39	Lei 10.—
40—49	Lei 12.—
50—54	Lei 14.—
55—60	Lei 16.—

În interesul împărţirii proporţionale a cotizaţiunilor de Inmormormântare s'a stabilit pentru un an fără considerare la numărul efectiv al deceselor, 72 cotizaţii, cari urmează să se plătească în 12 rate egale lunare până la moartea membrului respectiv, însă cel mai mult timp de 15 ani

în apa fel, că la prima zi a fiecărei luni 6 cotizaţii de Inmormormântare devin scadente.

Dacă până la moartea membrului nu s'a încaasat 72 cotizaţii în total convenite pentru anul de asigurare început, în acest caz cotizaţiile restante se vor reţine din suma ajutorului de Inmormormântare asigurat.

Membrul nu-şi pierde cotizaţiile plătite dacă după trei ani încetează plăţile

§ 28. Cotizaţiile de Inmormormântare sunt scadente la prima zi la fiecare luni, însă pentru plata acestora, în afară de prima rată, grupa de Inmormormântare poate acorda o amânare de 30 zile.

Direcţiunea poate soma pe cel în restanţă una dată prin scrisoare recomandată pe cheltuiela lor, lipsa somaţiunii însă nu împiedică ştergerea.

§ 29. Dacă cotizaţiunile de Inmormormântare nu

vor fi achitate nici în decurs de 30 zile dela scadenţa lor, raportul de drept dintre membru şi grupa de Inmormormântare încetează, şi dacă calitatea de membru nu a durat cel puţin 3 ani fără întrerupere, membrul va pierde cotizaţiile plătite până atunci.

Dacă încă cotizaţiile de Inmormormântare au fost plătite punctual timp de trei ani, membrul nu mai poate pierde cotizaţiile deja plătite din cauza omiterii plăţii continue a cotizaţiilor.

În acest caz grupa de Inmormormântare va reduce ajutorul de Inmormormântare în proporţie cu cotizaţiunile prestate, sau grupa va răscumpăra cotizaţiile plătite, pe lângă reinapoierea carnetului de membru, în conformitate cu dispoziţiunile legale referitoare la asigurări. Deci, dacă membrul a plătit punctual cotizaţiile de Inmormormântare timp de trei ani, nu va suferi pagubă din cauza încetării plăţii cotizaţiilor.

Apel către micii burghezi din Arad şi Judeţ

Soarta tristă a micului burghez era înaintea ochilor Direcţiunii Grupei Industriaşilor pentru Ajutor de Inmormormântare din Arad, când cu unsprezece ani mai înainte şi-a început activitatea. Tot soarta omului fără stare le este şi acum înaintea ochilor, când şi-au mărit cadrele activităţii colaborând cu o renumită societatea de asigurare internă.

Grupa Industriaşilor pt. Ajutor de Inmormormântare s'a îngrijit în trecut prin ajutorul bazat pe reciprocitate despre Inmormormântare convenită a membrilor săi. A făcut aceasta întotdeauna cinstit şi a satisfăcut întotdeauna obligaţiunile statutare. Azi însă, când din cauza crizei economice acute viitorul omului muncitor e disperat, nu este îndestulător acest program modest. Direcţiunea compusă din mici burghezi nu este satisfăcută purtând numai grija Inmormormântării membrilor, ci voeşte să dea posibilitatea fiecărui membru să-şi rezerve cu toată situaţiunea economică precară un capital şi în acest interes să primească şi câte un împrumut.

Nu dăm amănunte din programul nostru nou în acest apel. Acest scop îl îndeplinesc celelalte articole şi estrasul din regulament, publicate în altă parte a revistei. Prin acest apel voim să atragem numai atenţiunea la noul program al instituţiunii noastre filantropice meseriaşilor din Arad şi Judeţ, cari îşi câştig pâinea de toate zilele în sudoarea feţei lor, şi nu sunt siguri că oare mâine mai câştigă această pâine, să studieze bine acest program, şi să se gândească că oare nu este datoria fiecăruia să se îngrijească de nevasta şi copii lor, ca să le asigure un mic capital pt. cazul de moarte prin obligaţiunea atât de uşoară cerută de instituţia noastră. Fiecare om fără stare, în a cărui mâini va ajunge această revistă să se gândească bine, că dacă nu se aliază activităţii noastre filantropice, va putea oare să-şi adune în situaţiunea economică catastrofală de azi, încă în viaţa sa, un capital de douăzeci mii de Lei cu mijloace atât de restrânse.

Direcţiunea Grupei Industriaşilor
pt. Ajutor de Inmormormântare
din Arad.

ESTELYEN.

— Énekeld meg el a Tosca nagy éridfát is a vendégeknek.

— Vége egy szel kivánság töled.

— Igen, mert ha attól se mennek haza, fogom magam és lefekezem.

ABESSZIN VICO.

Addis-Ababában bemegy egy ur a kávéháza és így szól:

— Kérek egy feketét.

Mire a pincér:

— Enni vagy inni?

Milyen keretek között működik a biztosítás útján megerősödött Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Pontos előírások arról, hogy milyenek a csoport díjtételei és azok fejében milyen jogok illetik meg a tagokat.

Kivonat az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportjának biztosított tagjaira vonatkozó alapszabályából

25. §. A temetkezési csoport tagja lehet minden román állampolgár, férfi és nő egyaránt, aki legalább 21-ik életévét betöltötte, de a 60 évet túl nem lépte. Az életkor okmányokkal igazolandó. Belépés sajátkezűleg aláírt és két tanu által látogatott belépési ajánlat alapján és az ajánlattevőnek orvosi megtekintése, míg 50 éves életkoron felül rendes orvosi vizsgálat után történik. Az orvosi vizsgálat a temetkezési csoport

terhére eszközöltetik. A temetkezési csoport tartozik vagy elismerni tagként az ajánlattevőt az orvosi megtekintés, illetve vizsgálat napjától számított 30 napon belül a tagkönyv kikészítése által, vagy amennyiben az ajánlat elutasítottik, ezen körülményt a fenti határidőn belül szóbeli vagy írásban az ajánlattevőnek tudtul adni. Az elutasítás nem indokolandó.

A tagkönyv tulajdonosának jogai és kötelességei

A tag a belépési ajánlatban foglalt adatokért felelős és amennyiben valamely fontosabb adat hamisnak bizonyul, a tagok sorából törölhető. Amennyiben a hamis adat több mint 3 évi tagság után derül ki, az illető tag nem törölhető a tagok sorából. A tagság törlése és a törölt tag által befizetett temetkezési járulékok hova fordítása tekintetében az alábbi §-ok intézkednek.

A tagkönyvecské semmiesetre sem ruházható, vagy iratható át más személyre. Ha a tagkönyvecské elvesz, az érvénytelenítési eljárásra vonatkozólag a törvény rendelkezései irányadók. Az érvénytelenítési eljárás végérvényes befejezése előtt a temetkezési csoport nem állíthat ki

másolatot. A tag a folyamatban levő eljárás alatt tartozik fizetési kötelezettségének rendszeresen eleget tenni, anélkül, hogy a tagkönyvecské birtokával járó jogait gyakorolhatná, vagy bármiféle igényt érvényesíthetne; abban az esetben pedig, ha a tag időközben elhalna, a temetkezési csoport a temetkezési segélyösszeget az érvénytelenítési eljárás befejezéséig visszatarthatja.

BEIRATÁSI FELTÉTELEK A B II. ÉS C OSZTÁLYOKNÁL

26. §. Minden belépni kívánó egyén a belépési ajánlat aláírásakor a következő beiratási díjakat tartozik fizetni:

10.000 Lei temetkezési segélyösszeg biztosítása esetén	Lei 80.—
20.000 Lei	Lei 160.—
30.000 Lei	Lei 240.—
40.000 Lei	Lei 320.—

A belépési ajánlat visszautasítása esetén a temetkezési Csoport a beiratási díjat azonnal visszafizetni tartozik.

A tag a belépési nyilatkozat benyújtásával egyidejűleg határoz afelett, hogy a „B II” vagy a „C” osztályba kéri felvételét. Mindkét osztályban a halálózási járulékok befizetése az illető tag elhalálzááig vagy legfőbb 15 éven át kötelezők. Míg azonban a „B II” osztályban kedvezményezett csupán a tag elhalálzáa után kapja meg a temetkezési segélyösszeget,

a „C” osztályba tartozók, ha 15 év letelte után életben maradnak, személyesen kapják meg a temetkezési segély fele összegét, a temetkezési segély második fele pedig a tag elhalálzáa után lesz a kedvezményezettnek kifizetve.

27. §. A „B II” csoportban fizetendő halálózási járulékok, minden 10.000 lei segélyösszeg után a következők:

Ha a tag a belépésekor 21—29 éves, minden elhalálzáa után	Lei 6.—
30—39 „	8.—
40—49 „	10.—
50—54 „	12.—
55—60 „	14.—

A „C” osztályba felvett tagok a következő halálózási járulékokat fizetik:

21—29 éves korig minden elhalálzáa után	Lei 8.—
30—39 „	10.—
40—49 „	12.—
50—54 „	14.—
55—60 „	16.—

A halálózási járulékok arányos megosztása érdekében egy évre tekintet nélkül a tényleges halálesetek számára 72 járulék állapított meg, melyek 12 havi egyenlő részletben az illető tag elhalálzááig, de legfeljebb 15 éven át olyképen fizetendők, hogy minden hó elsőjén 6 halálózási

járulék válik esedékessé.

Ha a tag elhalálzáaakor, a megkezdett biztosítási évre eső 72 járulék teljes egészében nem folyt még be, úgy az ezen biztosítási évre még hátralékos halálózási járulékok a biztosított temetkezési segélyéből levonásba hozatnak.

Három évi tagság után nem veszíthetők el a szerzett jogok

28. §. Halálózási járulékok havonta minden első napján esedékesek, de azok megfizetésére, az első havi részletet kivéve, a temetkezési csoport 30 napos halálózást engedélyezhet. Az igazgatóság a hátralékosokat ezek költségére egy szer megintheti, ajánlott levélben, de a megintás meg nem történte a törlésnek nem akadályozza. A

temetkezési csoport nem köteles a tagot fizetési kötelezettségére figyelmeztetni.

29. §. Ha az esedékes havi halálózási járulékok, azok esedékességetől számított 30 napon belül sem nyernének kiegyenlítést, a temetkezési csoport és a tag közötti jogviszony megszűnik és ha legalább 3 éven át a tagság, megszakítás nél-

kül állott fenn, a tag az addig befizetett díjakat elveszti.

Ha azonban a halálózási járulékok legalább 3 éven át pontosan fizetve lettek, úgy a halálózási járulék további fizetésének elmulasztása folytán a tag a már befizetett járulékokat el nem veszítheti.

Ez esetben a temetkezési csoport, a temetkezési segélyösszeget a befizetett halálózási járulékok arányának megfelelően szállítja le, vagy az eddig befizetett díjakat, a tagkönyvecské vissza szolgáltatása ellenében, a csoport az általános biztosítási feltételeknek megfelelőleg visszaváltja. Ezek szerint tehát,

ha a tag legalább 3 éven át a halálózási járulékokat pontosan fizette, a tagdíjaknak további nemfizetése következtében, őt veszteség nem érheti.

Felhívás Arad és Aradmegye kisembereihez

A mai kisember kilátástalan sorsa lebegett az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportjának igazgatósága előtt, amikor tizenegy esztendő útjának első lépéseit megtette. A mai küzködő kisember érdekei lebegnek a szeméi előtt most is, amikor egyik tekintélyes belföldi biztosító intézettel karöltve kiszélesítette és megnagyobbitotta működésének kereteit.

Az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja a múltban a kölcsönös segítség elve alapján tagjai tisztességes eltemetéséről gondoskodott. Tette ezt mindenkor becsülettel és mindenben pontosan megfelelően annak, amit az alapszabályokban ígért. Ma azonban, amikor a leromlott gazdasági viszonyok következtében kétségbeesztő a dolgozó kisember jövője, nem bizonyul elégségesnek ez a szelény program. A kisemberekből álló igazgatóságot nem elégíti ki, hogy a tagoknak csak a temetéséről gondoskodják, hanem módot akar nyújtani számukra, hogy szűkösi anyagi viszonyaik ellenére tőkét tartalékoljanak és ennek érdekében kölcsönökhöz is jussanak.

Nem részletezzük ebben a felhívásban új programunk feltételeit. Ezt a célt az e lap más részében leközölt alapszabály-kivonat és a kérdésszóló többi cikk végzi el. E felhívással mindössze az a célunk, hogy az általunk vezetett jótékony intézmény újabb célkitűzéseit minden aradi és aradmegyei iparos, aki verejtékes munkával keresi meg a mai kenyeret és nincs semmi biztosítéka arra, hogy ez a kenyér holnap is adódik számára, saját jól felfogott érdekében alaposan tanulmányozza át és vessen számot magával, hogy nem köteles-e felelőségével és gyermekeivel szemben arra, hogy szeretteit a mi intézményünk által kívánt csekély megterheléstét igénylő kötelezettségeknek vállalásával halála esetére egy kis tőkéhez juttassa. Vessen számot magával minden kisember, akinek ez az ujság a kezébe kerül, hogy van-e reménye arra, ha nem kapcsolódik be a mi emberbaráti tevékenységünkbe, hogy a mai katasztrófáisan rossz viszonyok közepette már életében néhány lejes összegek összerakosgatása útján huszezer lejt kitevő tőkéhez jusson.

Az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága.

MODERNES RESTAURANT.

Der Geschäftsführer lässt die Kellnerinnen zu sich kommen: „Heute müssen Sie besonders schön aussehen und die Gäste besonders nett behandeln: Das Fleisch ist zäh und die Rindsuppe ist angebrannt!”

UDVARIAS RABLÓ.

—Nem méltóztatik uram, véletlenségből tudni, hogy merre van ezen a vonaton a legközelebbi vészfék?

— Nem.

— Köszönöm. Legyen kegyes akkor óráját és pénztárcáját rendelkezésemre bocsátani.

Wie funktioniert die durch Versicherung erstärkte Bestattungshilfsgruppe der Arader Gewerbetreibenden

Pünktliche Angaben über den Bestattungsbeitrag und der Rechte der Mitglieder.

Auszug aus den Statuten der Bestattungshilfsgruppe der Arader Gewerbetreibenden bezüglich der versicherten Mitglieder

§. 25. Mitglied der Bestattungshilfsgruppe kann jeder rumänische Staatsbürger werden, gleichfalls Mann oder Frau, die das 21. Lebensjahr erreicht, das 60. Lebensjahr aber nicht überschritten haben. Das Alter ist mittels Urkunden nachzuweisen. Der Beitritt erfolgt auf Grund einer eigenhändig vor zwei Zeugen unterfertigten Beitrittserklärung und nach Besichtigung oder Untersuchung durch einen Bestattungshilfsgruppe bestimmten Arzt, und über das 50. Lebensjahr auf Grund einer re-

gelichten ärztlichen Untersuchung. Die Spesen der ärztlichen Untersuchung trägt die Bestattungshilfsgruppe. Die Bestattungshilfsgruppe hat den Antragsteller innerhalb 30 Tagen vom Datum der ärztlichen Untersuchung gerechnet, durch Einhaendigung des Mitgliedsbüchels als Mitglied anzuerkennen, oder, im Falle der Antrag nicht angenommen wurde, ist dieser Umstand dem Antragsteller innerhalb dieser Frist mündlich oder schriftlich bekanntzugeben. Die Zurückweisung des Antrages ist nicht zu begründen.

Rechte und Obliegenheiten des Inhabers eines Mitgliedsbüchels

Das Mitglied ist für die in der Beitrittserklärung enthaltenen Daten verantwortlich, und wenn sich eine wichtigere Angabe als falsch erweist, kann es aus der Reihe der Mitglieder gestrichen werden. Falls die falsche Angabe sich nur nach mehr als dreijähriger Mitgliedschaft erweist, ist die Streichung jenes Mitgliedes nicht mehr zulässig. Bezüglich des Verfahrens bei Streichung eines Mitgliedes und hinsichtlich Zuwendung der eingezahlten Mitgliedsbeiträge sind die untenstehenden §§. massgebend.

Das Mitgliedsbüchel kann unter keinerlei Umständen auf andere Person überschreiben oder übertragen werden. Im Falle des Verlustes ist der Verlust gerät, sind bezüglich der Ungültigkeitserklärung die gesetzlichen Bestimmungen massgebend. Vor Durchführung des Ungültigkeitsverfahrens kann die Bestattungshilfsgruppe kein Duplikat ausstellen. Das Mitglied hat während der Dauer des Verfahrens seine Zahlungspflicht regelrecht zu erfüllen, ohne jedoch die mit dem Mitgliedsbüchel verbundene Rechte ausüben oder Ansprüche erheben zu können, falls das Mitglied während dieser Zeit ableben sollte, steht dem Verein das Recht zu die Unterstützungssumme bis zur Durchführung des Ungültigkeitsverfahrens zurückzubehalten.

Einschreibe-Bedingungen in den Gruppen „B“ II. und „C“.

§. 26. Ein jeder Antragsteller hat bei Einreichung der Beitrittserklärung folgende Einschreibgebühren zu entrichten:

Bei Versicherung einer Bestattungsunterstützung von 10.000 Lei:	Lei 80.—
„ 20.000 Lei:	Lei 160.—
„ 30.000 Lei:	Lei 240.—
„ 40.000 Lei:	Lei 320.—

Im Falle der Beitrittsantrag zurückgewiesen wird, ist die Bestattungshilfsgruppe verpflichtet die Einschreibgebühr sofort zurückzuerstatten.

Bei Einreichung des Beitrittsantrages entscheidet das Mitglied gleichfalls darüber ob es die Einreichung in der Gruppe „B II“ oder „C“ verlangt. In beide Gruppen ist die Zahlung der Bestattungsgebühren durch 15 Jahren, oder beim früheren Ableben des versicherten Mitgliedes nur bis zum Ableben desselben verpflichtend. In dem jedoch in der Gruppe „B II“ die Bestattungs-

unterstützung nur nach dem Ableben des Mitgliedes zur Auszahlung kommt, erhalten die Mitglieder der Gruppe „C“, falls diese nach Ablauf der 15 jährigen Zahlungsdauer noch am Leben sind, persönlich die Hälfte der Unterstützungssumme, und die zweite Hälfte wird dem Begünstigten nach Ableben des Mitgliedes ausbezahlt.

§. 27. Die Mitgliedsbeiträge sind in der Gruppe „B II“ nach je 10.000 Lei Unterstützungssumme folgende:

Im Beitrittsalter vom 21—29 Jahren ist der Bestattungsbeitrag	Lei 6.—
„ 30—39 „ „	Lei 8.—
„ 40—49 „ „	Lei 10.—
„ 50—54 „ „	Lei 12.—
„ 55—60 „ „	Lei 14.—

Die der Gruppe „C“ zugehörigen Mitglieder zahlen folgende Beiträge:

Im Beitrittsalter von 21—29 Jahren ist der Bestattungsbeitrag	Lei 8.—
„ 30—39 „ „	Lei 10.—
„ 40—49 „ „	Lei 12.—
„ 50—54 „ „	Lei 14.—
„ 55—60 „ „	Lei 16.—

Im Interesse der gleichmässigen Aufteilung der Bestattungsbeiträge, sind, abgesehen von der Zahl der erfolgten Ableben, 72 Beiträge für ein Jahr bestimmt worden, welche in 12 gleiche jährliche Raten bis zum Ableben des versicherten Mitgliedes, jedoch höchstens 15 Jahre hindurch zu bezahlen sind, in solcher Weise, dass am 1-ten jedes Monats 6 Beiträge fälligwerden.

Im Falle beim Ableben des Mitgliedes die für das betreffende Versicherungsjahr entfallende 72 Beiträge nicht einbezahlt worden sind, werden die restlichen Mitgliedsbeiträge für jenes Versicherungsjahr von der Unterstützungssumme im Abzug gebracht.

Das Mitglied verliert nicht seine Rechte falls es nach dreijähriger Mitgliedschaft die weitere Leistung einstellt.

§. 28. Die Bestattungsbeiträge sind am ersten Tage eines jeden Monats fällig, die Bestattungshilfsgruppe kann jedoch für deren Begleich, ausgenommen die, für das erste Monat bestimmte Rate eine Frist von 30 Tage gewahren. Die Direktion ist berechtigt die Rückständigen einmal, auf Kosten der Betreffenden im rekommandierten Briefe aufzufordern, jedoch die Unterlassung der Aufforderung hindert nicht die Streichung des Mitgliedes.

§. 29. Im Falle die Bestattungsbeiträge binnen 30 Tage von der Fälligkeit berechnet nicht beglichen werden, erlöscht das zwischen dem Verein und dem Mitglied bestehende Rechtsverhältnis, und falls das Mitgliedsverhältnis nicht mindestens 3 Jahre dauerte, verliert das Mitglied die bereits einbezahlten Beiträge.

Jedoch, wenn die Bestattungsbeiträge 3 Jahre hindurch pünktlich geleistet wurden, verliert das Mitglied nicht beim Einstellen der weiteren Leistungen die bereits einbezahlten Beiträge.

In letzterem Falle setzt die Bestattungshilfsgruppe die Summe der Bestattungsunterstützung im Verhältnis zu den geleisteten Beiträgen herab, oder gegen Rückerstattung des Mitgliedsbüchels löst der Verein die geleisteten Beiträge ein, der allgemeinen Versicherungsbedingungen gemäss. Wenn das Mitglied also die Bestattungsbeiträge 3 Jahre hindurch pünktlich zahlte, wird es kein Schaden leiden wegen Einstellung der weiteren Leistungen.

Aufruf an alle Bürger von Arad und den Komitate Arad

Die aussichtslose Zukunft des kleinen Mannes stand vor die Augen der Direktion der Bestattungshilfsgruppe der Arader Gewerbetreibenden als sie ihre Aktivität vor elf Jahren anfangen. Die Interesse des sich plagenden kleinen Mannes halten sie auch jetzt vor die Augen, als sie mit einer ansehnlichen inländischen Versicherungs-Anstalt zusammenarbeitend die Rahmen ihrer Aktivität ausdehnten und vergrösserten.

Die Bestattungshilfsgruppe der Arader Gewerbetreibenden hatte in der Vergangenheit um eine anstandsmaessige Beerdigung der Mitglieder gesorgt. Hatte dies immer ehrlich versehen, und hielt immer was sie in ihren Statuten versprochen. Heute jedoch, als die Zukunft des arbeitenden Mannes gar so aussichtslos ist, genügt nicht dieses Programm. Die Direktion begnügt sich nicht damit, nur um der Beerdigung der Mitglieder zu sorgen, sondern will ihnen die Möglichkeit bieten, damit sie trotz der schlechten Verhältnisse ein Kapital erlangen sollen und zu diesem Zweck auch Anleihen bekommen können.

Wir befassen uns nicht detailliert mit unserem Programm hier. Dies versehen die übrigen Artikeln und Auszüge aus den Statuten die in diesem Blatt gebracht wurden. Mit diesem Aufruf bezwecken wir nur, dass alle Gewerbetreibende von Arad und dem Komitate, die im Scheweisse ihres Angesichtes ihr karges Brot verdienen, und nicht bestimmt sind ob sie ihr Brot auch Morgen verdienen werden können, unser neues Programm gründlich durchstudieren sollen; und damit ein jeder bedenke, ob er nicht die Pflicht hat seiner Frau und Kindern gegenüber ihnen im Falle seines Ablebens ein kleines Kapital zu sichern gegen so kleinen Leistungen die unsere Bestattungshilfsgruppe erfordert. Ein jeder bedenke, der dieses Blatt in die Hände bekommt, ob er ohne unserer Hilfsgruppe beizutreten, in den heutigen schlechten Verhältnissen im Stande ist sich ein Kapital von 20.000 Lei erübrigen zu können.

Die Direktion der Bestattungshilfsgruppe der Arader Gewerbetreibenden.

DER GRUND.

„Warum sagen Sie zu Fräulein Anny immer „Kalender?“ — Weil sie an Sonntagen immer rot angestrichen ist.“

KULONOS BETEGSEG.

A kitűnő divathölgyről mondják a bevérosi hereskedők, hogy anyagcsere betegségben szenved. Ha ma vesz valamelyik boltban egy anyagot, holnap kicserdék.

Jogesetek a kisipar köréből

Olyan ügyekben, amelyekben a társadalombiztosító törvény 107-ik szakasza szerint a munkaügyi bíróságok hivatottak a büntetést kiszabni, a végrehajtás elleni felelősség ügyében nem a társadalombiztosító ítélkező bizottsága, hanem a munkabíróság illetékes ítéletet hozni.

Kavarodás egy regáti sütőmester ötszáz leies büntetése ügyében, melyben két bíróság mondta ki illetéktelennek magát és végül a legfőbb semmitőszék jelölte ki az illetékes bírói fórumot.

A legfőbb semmitőszék második szekciójának 1129/1935. számú elvi döntvénye.

Schor Avram moldvai sütőiparost az illetékes inspektor 500 lej pénzbüntetéssel sújtotta, megállapítva, hogy az illető sütőiparos nyolc munkással dolgozik és a társadalombiztosító törvény 104-ik szakaszában előírt regisztrert nem vezette.

A munkásbiztosító törvény 104-ik szakaszának a) pontja szerint 500 lejtől 2000 lejig, visszacsúszás esetén pedig 1000-tól 5000 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújtható az a munkaadó, aki a kötelező fizetési listákat és jegyzékeket, amelyekbe az alkalmazottaknak adott fizetéseket tartozik bevezetni, nem vezeti rendszeresen és nem veti magát alá a törvény erre vonatkozó rendelkezésének.

A törvény 114-ik szakasza szerint a munkaadó ezeket a listákat, illetve regisztrereket tíz éven át megőrizni tartozik és bármikor köteles felmutatni az azok ellenőrzésére hivatott társadalombiztosító-közegek kívánságára. Ezekre a jegyzékekre azért van szükség, hogy a betegséglelőző díjak fizetése és ellenőrzése tekintetében bármikor rendelkezésre álljanak.

Az elsőfokú ítélkező bizottság illetéktelennek jelentette ki magát az ügy elintézésére. Az érdekelt sütőiparos ekkor a dorohói járásbírósághoz fordult, amely a munkaügyi törvény szerint ebben az ügyben illetékes. Ott ugyanis, ahol nem működik munkabíróság, a munkabíróság feladatait a járásbíróság hivatott elvégezni.

A dorohói járásbíróság azonban az ügyben szintén illetéktelennek minősítette magát, a hozott elvi határozatban kimondva, hogy a felelősség elintézése a romani társadalombiztosító elsőfokú ítélkező bizottságához tartozik.

Miután az ügyben két fórum minősítette illetéktelennek magát, az iratokat a legfőbb semmitőszékhez terjesztették, hogy állapítsa meg, mely bírói hatóság hivatott ebben az ügyben a döntést kimondani.

A legfelsőbb semmitőszék a dorohói járásbíróságot utasította az ügy letárgyalására.

Kimondotta a legfelsőbb semmitőszék, hogy a társadalombiztosító törvény 101-ik és az e törvényhez kiadott végrehajtási utasítás 250-ik szakasza szerint a társadalombiztosító elsőfokú bizottságához csak azoknak a felelősségeknek az elintézése tartozik, amely felelősségek a törvény alkalmazása folytán úgy merülnek fel, hogy a megfelelő határozatot a maga törvényes hatáskörében a társadalombiztosító hozta. Ha ilyen határozat ellen a végrehajtási eljárás folyamán felelősség adatik be, ez a hatóság hivatott eljáráni. Tehát a munkaadót és a munkást, valamint velük kapcsolatban harmadik személyeket érintő olyan természetű határozatok tekintetében, amelyek a társadalombiztosító közegeinek a maguk törvényes hatáskörében hozott határozatainak alapulnak.

A fentiekkel szemben a vonatkozó törvény 104-ik szakaszának a) pontja szerint általában közhágások tekintetében, amelyek a társadalombiztosító törvény 104-ik, 105-ik és 106-ik szakaszában vannak felsorolva, a 107-ik szakaszban körülírt ítélkezési jog a munkaügyi bíróságot illeti meg. Ez a bíróság jogosított tehát ítéletet hozni a fenti szakaszok alapján hozott ítéletek ellen a végrehajtási eljárás folyamán felmerült felelősségek ügyében.

Mit jelent az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja tagjai számára a jövőben nyújtandó kétszeres garancia

Alábbiakban arról lesz szó, hogy milyen szempontok vezették az igazgatóságot, amikor elhatározta és hosszú előkészítő munka után meg is valósította a tervet, hogy az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportját az Eleő Erdélyi Biztosító R. T.-gal öszezoktettetésbe hozva tagjainak az inézménytől járó szolgáltatmányokat saját vagyonán kívül a biztosító intézet vagyonával is garantálja.

Az önszegélyezés a kölcsönöség elvén alapszik, azaz aki elhalt, annak temetési költségeihez az egyesület minden tagja egy előre megállapított összeggel járul hozzá. Ezeket a járulékokat a Temetkezési Csoport volt hivatva beszédni és a minimális adminisztrációs költségek levonása után az elhunyt biztosított hátramaradottjai számára kifizetni.

A korán elhaltak hozzátartozói áldották csoportunkat, de mi lesz azokkal, akik még évtizedekig fognak élni. Kik fogják összeadni az azokat megillető temetkezési segélyt? E rendszernek súlyos hibája volt, hogy éppen azoknak a tagoknak érdekei voltak veszélyeztetve, akik a legtöbb tagot élék tul és ennél fogva a legtöbb halálozási illetéke: fizetik. Ezeknek a tagoknak érdekében járt el tehát a temetkezési csoport igazgatósága, a mikor egy nagymultu, tőkeerős biztosító társaság garanciáját biztosította a az intézmény tagjai számára.

Amikor a temetkezési csoport bekapcsolta emberbaráti működésébe a nagytekintélyű és nagymultu biztosító intézetet, a multban gyakorolt kölcsönös önszegélyezést a jövőben belépő tagokra nézve a befizetett járulékok visszafizetésének szavatolásával bővítette ki. Most már egészen mellékes körülmény, hogy a csoport tagjainak száma emelkedik-e vagy csökken.

Az a tag, aki a járulékokat pontosan fizeti, semmiféle joghátrányba nem juthat. Elhalálozása után, törénjek az akár a tagfelvétel után következő napon, akár az emberi élet legvégső határán, az előre kikötött teljes temetkezési segélyt fizetik ki az érdekelt kedvezményezetteknek.

A másik igen nagy előny, hogyha a tag előre nem látott okok folytán a ráeső temetkezési járulékokat tovább fizetni nem tudná, hogyha már legalább három eszrendeje tagja a csoportnak, az addig befizetett illetékeket többé el nem veszítheti.

TEMPERAMENTUMOS IDEAL.

— Mind szép és mind jó, amit a kis hölgyikéről lelkendezel, de mond, nem outa a bájos lárlány véletlenségéből?

— Honnan tudod?

— A jobb arcod gyakran pirosabb, mint a bal.

FOGEKONY ELME.

— Fraulein! Maguknál Berlinben ugye ugu károg a varju, hogy: Schade! Schade!

ELÖNYÖS KAMATLABAK.

— Hallottam, gazdagon nösültél.

— Igen.

— Na és hogy kamatozik a kedves feleséged?

**Hajmosó
és hajszárító**
készülékek
és más
**fodrászati
cikkek**
olcsón, szakszardon
Köszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65
vo t Dengi-ház.

Balesetből felmerült kártérítési követelések az osztrák polgári törvénykönyv 1489-ik szakasza alapján három év alatt elévülnek.

Az a tény, hogy a munkás a baleset után is a munkaadó alkalmazásában maradt, nem szakítja meg az elévülést.

A cluji ítélőtábla 1028—1934. számú elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő munkás, miközben a körfűrésznél dolgozott, súlyos balesetet szenvedett, aminek következtében négy ujját elvesztette. Az ügyben megtartott vizsgálat alkalmával az alkalmazott nyilatkozatot írt alá, hogy a balesetet saját maga idézte elő. A vizsgálat ennek alapján megszűnt. Az alkalmazott 1931-ig a vállalat kötelékében működött, majd nyugdíjba ment és a számára kiutalt nyugdíját fel is vette. A baleset 1914-ben történt.

A fenti előzmények után az említett alkalmazott azon a címen, hogy neki az 1914-ik évben történt baleset címén kártérítés jár, per indított a vállalat ellen. Keresetében előadta, hogy 1914-ben, amikor a baleset történt, kényszerhelyzetben volt és azért írta alá nyilatkozatát, amelyben sajátmagára hárítja a baleset miatti felelősséget, holott az nem felel meg a valóságnak.

A vállalat arra hivatkozott, hogy a nyilatkozat szabályszerű volt, a hatóságok annak idején a nyomozást rendben lefolytatták és megállapították, hogy a munkás fenti nyilatkozatától függetlenül sem követett el a vállalat olyan mulasztást, amely a balesettel öszezoktettetésbe volna hozható. Kérte ennek alapján a kereset el-

utasítását.

A vállalat az említetteken kívül még azt is fölhozta, hogy a perbe szállott munkás követelése akkor sem állja meg a helyét, ha annak alapja van, mert az eset óta lényegesen több mint három év mult el és így a követelés az osztrák polgári törvénykönyv szerint, amely az ilyen kártérítésekre három évi elévülési időt ír elő, elévült.

A vállalat u öbbi kifogásával szemben a munkás arra hivatkozott, hogy követelése nem évült el, mert a baleset utáni időben is a vállalatnál működött, attól fizetést kapott, tehát a baleset címén való kártérítési igénye mindaddig, amíg a vállalatkal szemben alkalmazotti viszonyban volt, függőben volt, hiszen csak 1931-ben, amikor a szolgálatból eltávozt és nyugalomba vonult, merült fel a kérdés vitássága.

A cluji tábla elutasította a munkás keresetét. Megállapította, hogy a tényállás szerint a vétkeesség kérdése el van döntve, mert ugy a hatósági megállapítás, mint felperes írásos nyilatkozata szerint a vállalatot nem terheli a baleset miatt mulasztás.

Elutasított a felülvizsgálati kérelem azon a címen is, hogy elévült. Az a körülmény, — állapította meg a tábla, — hogy a munkás továbbra is a cég kötelékében működött és munkájáért fizetés: élvezett, nem jelenti azt, hogy az okozott baleseti kárt a vállalat elismerte volna. Ez a körülmény nem függ az elévülés tényét és mivel 1914 óta bőségesen letelt a törvény által előírt három év, a kereset, abból az okból is alaptalan.

Beton védőtöltést építenek a Szahara homoktömege elé.

A párizsi és londoni gyarmattügyi minisztériumokban érdekes tervet készítenek elő, miután korábban a Szahara sivatagba kiküldött geológusok megállapították, hogy a homoktömegek évenként mintegy 15 km.-nyi befásított és termőföldet tesznek ismét kopárrá. Miután a sivatag terjeszkedése ezidőszerezt a dombos felületű területen megy végbe, valószínűnek látszik, ha a homokrétegek a síkságot elérik, úgy lényegesen gyorsabban halad majd előre a mezőgazdasági kultúrával rendelkező területek sivatagosodása.

A Szahara sivatagban ezidőszerezt befásított terület és termőföld csak közvetlenül a Niger folyó mentén található, ahol rendkívül nagy távolságra elágazó öntözőberendezések tesznek lehetővé némi mezőgazdasági kultúrát. Ha a Szahara terjeszkedésének nem vetnek gátat, úgy számolni kell azzal, hogy rövid időn belül az előre törő homoktömeg magát a Niger folyót is betemeti és ez esetben a befásítási munkálatok örökre megszűnnek.

E nagyterjedésű terület elsivatagosodását most úgy tervezik megakadályozni, hogy a Niger mentén hatalmas beton védőtöltést építenek és az az akadály a tervezők elgondolása szerint meggátolja a homoktömegek előre nyomulását.

✱

BIZONYÍTÉK.

- Miből következtet ön arra, hogy a vádlott a jelzett időben ittas állapotban volt?
- Rettenetesen veszekedett egy taxisofforral.
- Ez még nem bizonyíték.
- Igen ám, de viszont az egész környéken egyetlen taxisoffor sem volt.

✱

Megalakult a Banati Kereskedelmi Testületek Federációja.

A timisoarai Kereskedők Egyesületében összejöttek a bányási kereskedői egyesületek elnökei és kilenc egyesület részvételével megalapították a Bányási Kereskedelmi Testületek Federációját. Az egyesülés célja kifejezetten bányási kereskedelmi érdekek egyöntetű és hathatósabb megvédése és képviselése.

Az új egyesülés semmilyen kihatással nincs arra, hogy a bányási szövetség tagjai továbbra is fentartsák kapcsolatukat országos jellegű szövetségükkel.

A bányási egyesületek egyhangú lelkesedésével Oprea Ion kamarai elnököt, mint a Timisoarai Kereskedők Egyesülete elnökét választották meg a bányási federáció elnökének. Alelnökök Muresan Axente főfelügyelő, a Resitai Kereskedők Egyesületének elnöke és Kecskeméti Sándor a Timisoarai Kereskedők Egyesületének alelnöke lettek.

✱

DIE HEIRAT.

„Was, du willst wirklich den alten, siebzigjährigen Industriellen heiraten und dein ganzes Leben mit ihm verbringen?“ — „Meines nicht — seines!“

✱

Vámmal hagyott áruk értékesítése.

A pénzügyminisztérium most tanulmányozza a vámmal hagyott és az állam tulajdonába átment áruk értékesítésének lehetőségét. Mintegy háromszázmillió lei értékű olyan árurol van szó, amelyet kontingentált voltuk miatt árverésre bocsátani nem lehetett. Az árukat most mégis elárverezik, de mindaddig nem adják ki a vevőnek, míg az összeg lefizetése mellett 15 napon belül nem mutatja be importengedélyét is.

✱

GYÖNGÉD CELZAS.

Nagyobb társaság ill a kávéházban és egyszerre csak Kohn méregtől kipirult arccal mondja:

— Itt ill körünkben egy aljas, piszok gazember, aki elcsábítja az ember feleségét, elcsalja a nevét. Egy utolsó, nyomorult nimand...

Erre Grün közbekézli:

— Mi az, Kohn, az célja akar lenni!

Fel akarják emelni az ingatlanok jövedelmi adóját

Kétmilliárd lejjel kell minimálisan felemelni az állami költségvetés összegét Antonescu pénzügyminiszter nyilatkozata szerint.

Antonescu pénzügyminiszter nyilatkozata szerint legalább 2 milliárd lejjel fel kell emelni az állami költségvetés összegét az 1936—37. évből. A miniszter ezt elsősorban a hadfelszerelés kiadások megnagyobbodásával, valamint más állami szükségletek emelkedésével indokolja. A fogyasztási és forgalmi adókat, amelyek a legszegényebb néposztályt is aránytalanul terhelik, — mondta a miniszter — nem fogjuk emelni, mivel azonban fokozni kell az állami bevételeket, kénytelenek vagyunk más adónemekből előteremteni a szükséges összegeket. Az 1936—37. évi állami költségvetés összeállításán már erősen dolgoznak a pénzügyminiszteriumban.

Taranu Victor pénzügyi vezérfelügyelő most érkezett Bucurestiből Aradra és az adóemelési tervekről a következő nyilatkozatot adta az egyik lap munkatársának:

— Előre bocsátom, hogy nem hivatalosan szerettem tudomást a miniszteriumban a megvalósítandó tervekről. Legutóbb beszéltem a pénzügyminisztériumban a költségvetési ügyosztály vezérigazgatójával, aki úgy nyilatkozott, hogy nálunk az ingatlanok: a földek és a házak adókulcsa nagyon alacsony, különösen ha összehasonlítjuk a szomszédos országok ingatlanjajdonosainak adóival. Jugoszláviában, ebben a

kimondottan agrárállamban egy hold elsőosztályú föld adója 300 dinár, ami hivatalos valutaárfolyamon is 750 lej, nem is beszélve a szabad-valuta árfolyamról. Ezzel szemben nálunk az elsőosztályú föld egész adója 80 lei, amiből csak 30 lei jut az államnak, a többi pedig adíciónális adó és egyéb taksa. A földadó kulcsa nálunk nagyon kicsi. Magyarországon egy kishold (1200 négyszögöl) föld adója 19—20 pengő, ami hivatalos valutakurzus szerint 600 lej. Csehszlovákiában még a földbirtokosok is forgalmi adót fizetnek és pedig holdanként 5 csehkoronát.

— Ugyanez a helyzet a házadónál is. Nálunk ugyanis a házjöveldmi adó most 10 százalék, míg a szomszédos államokban 50—60 százalékot fizetnek. Tudomásom szerint ezeket az aránytalanságokat most megszünteti a pénzügyminiszter ur és itt is az eddiginál magasabb ingatlan adók bevezetését tervezik — mondotta a vezérfelügyelő.

Taranu ezután arra is rámutatott, hogy az állami bevételeket a több évre visszamenőleges többmilliárd lejnyi adóhátralékok érélyes behajtásával is fokozni fogja a miniszterium és erről most küldték szét a rendeleteket a pénzügyigazgatóságokhoz.

A tényleges veszteségeket közvetlenül az eredmény számlából lehet levonni és a kétes tartalékok alapját nem szabad erre felhasználni

A bucurestii kereskedelmi és iparkamara kommunikét adott ki, amely figyelmeztette az iparosokat és kereskedőket, hogy a bucurestii tábla legújabb két döntvénye szerint a tényleges veszteségeket közvetlen az eredmény számlából lehet levonni anélkül, hogy a kétes tartalékok alapját kellene erre felhasználni.

A kommuniké hivatkozott a bucurestii tábla S. II. 2219—935. számú elvi jelentőségű ítéletére is. Ennek az ítéletnek lényeges rendelkezéseit sikerült megszerezniünk és azt a következőkben ismertetjük:

— Az Activa Rt., amely bankműveletekkel foglalkozik, a múlt évben bizonyos veszteséget szenvedett, amelyet közvetlenül a nyereség és veszteségszámlán könyvelt el. Az adófelbevezési bizottság a kincstár felelősségének helyt adott, mert a kincstár a könyvelésnek ezt a rendszerét jogosulatlanul találta. A részvénytársaság semmisségi panasszal élt.

A tábla előtt az adósó fél az 1935. április 20-iki, a hitelazások megkönnyítéséről szóló törvény 15-ik szakaszára hivatkozott. Ez a törvények előírja, hogy a bank által behajthatatlannak vagy kéteseknek látszó követeléseket a mérlegben fel lehet tüntetni és pedig akár az eredmény számlán, akár pedig az ilyen célokra alkotott bármilyen nemű tartalékalapnál. Ezen összegek után adót csak akkor lehet kivetni, ha az összegeket a bankok később tényleg behajtják.

A semmisségi panasszal élő fél azt vitatta, hogy a törvény szellemének teljesen megfelelt az ő eljárása, amikor a veszteséget a nyereség- és veszteségszámlán könyvelte el, mert hiszen ez a számla voltaképpen eredmény számla.

A tábla II. szekciója ezt az álláspontot magáévá tette és így adójogi szempontból rendkívül értékes döntést hozott.

Kereskedelmi ügynökök cégeik fizetéses alkalmazottainak tekintendők

Két érdekes határozat a központi illetékügyi bizottság döntvénytárából.

Bizományi számlák külön okiratoknak tekintendők és illeik alá esnek

A központi illetékügyi bizottság legutóbb tartott ülésén a következő határozatokat hozta:

1. A bizományi szerződések szabályozásáról szóló törvény első cikke előírja, hogy a bizományi áru a bizományosnak egyszerre vagy fokozatosan adható át jegyzékekkel vagy számlákkal, a melyeket a bizományi szerződés alapján bocsátanak ki. Ez a cikk szabályozza a felek között a szerződés lebonyolításának módját, anélkül azonban, hogy mentesítene az így kibocsátott számlákat a bélyegilleték alól. Ezek a számlák külön okiratoknak tekintendők és így a bélyegtörvény 14. cikkének 13. paragrafusában előírt illeték fizetendő a konzignáció (bizományi) szerződésre előírt illetékeken kívül.

2. A kereskedelmi ügynökök, akik meghatalmazást kaptak tranzakciók tárgyalására vagy

megkötésére kereskedő vagy iparos nevében, a kereskedelmi törvénykönyv 402. cikke értelmében fizetéses megbízottaknak tekintendők és így az általuk szerkesztett és megírt iratok a bélyegtörvény 15. cikkének 4. paragrafusában előírt illeték alá esnek. Írott okirat alatt értendő minden olyan irat vagy levél, amelyet a szerződés megkötésekor adnak ki, valamint később elkészített iratok, mint például a szállító és az ügynök között eszközölt felszámolások.

KINDERMUND.

„Mama, warum hat der Papa so wenig Haare?“

„Er denkt so viel!“

„So? Denkst du nie, Mama!“

Országos kereskedő-kongresszus Aradon

A Bánati és Aradei Kereskedelmi Testületek Szövetsége nevében Domán Sándor elnök november 23 és 24-re Aradra összehívta a kereskedő egyesületeket kongresszusára. — Ez lesz az első alkalom arra, hogy meggyűlések és megnyitkozások Penescu Nicolae szenátor, a szövetségnek nem régen megválasztott tb. elnöke és védnöke és tudományos és politikai súlyával egyezre álljon ki a kereskedelem országos érdekeinek a támogatására. A kongresszuson a forrongó gazdasági élet összes elvi és összes gyakorlati kérdései és panaszai és az összes megoldási lehetőségek tárgyalásra kerülnek és kiindulása lesz az országos nagygyűlés a régi szövetségekkel együtt meginduló nagy harcra egy kapkodások nélküli, átgondolt, rendszeres nemzetgazdasági berendezkedésre. Egyben azonban az eszernyi részletbaj orvoslásáért is fellép a kongresszus, amelyeknél nem is elvi kérdésekről van szó, hanem csak végig nem gondolt intézkedésekről, amelyek következtében azonban elvárják ezer és ezer közgazdasági tényező. A rendkívüli jelentőségű gyűlése a szövetség meghívót bocsátott ki.

KÉSEI KALAND.

Manduláné haza jön délutáni sétájáról és lelkendezve meséli az urának:

— Képzeld, ma délután egy óra hosszat közelelt egy fiatalember.

Mandula ur rápillant hervadásnak induló létpárjára, aztán így szól:

— Nem hiszem.

— De Frédi, — igaz Manduláné, — nem kell féltékenykedni. Megnyugtatlak, hogy egész idő alatt egyszer se néztem hátra.

Mandula megértéssel konstatálja:

— Akkor elhiszem.

Ausschnitt Miksa lett a Bánati Gyáriparosok Szövetsége elnöke

A Bánati Gyáriparosok Szövetsége Baltescu dr. alelnök elnökelete alatt a napokban közgyűlést tartott, amely iránt igen éénk érdeklődés nyilvánult meg. Az alelnök megnyitó szavai után Lendvai János szövetségi igazgató felolvasta Tóti Rezső, az eddigi elnök lemondó levelét, amelyet a szövetséghez intézett. Tóti Rezső ajánlotta, hogy a szövetség elnökévé válasszák meg Ausschnitt Miksát, az ismert nagyiparost, a Nadrag-Titan-Calan-művek elnökét és a Resitaművek administrateur delegéjét.

Baltescu Ion dr. megemlékezett a lemondott Tóti Rezső érdemeiről, aki nagy lépéssel vitte előre a bánati gyáriparosok ügyét. Indítványozta, hogy a közgyűlés szavazzon jegyzőkönyvi köszönetet Tóti Rezsőnek és ezt a közgyűlés el is fogadta. Ugyancsak Baltescu dr. előterjesztésére a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel a Bánati Gyáriparosok Szövetségének elnökévé Ausschnitt Miksát választotta meg, aki egyben a Gyáriparosok Országos Szövetségének, az UGIR-nak alelnöke is lett. A távollévő elnököt a megválasztásáról táviratilag értesítették. Baltescu dr. méltatta a választás jelentőségét és kiemelte, hogy Ausschnitt Miksával nagyértékű személyiség került a Bánati Gyáriparosok Szövetségének élére, mert az új elnök nemcsak Bánát egyik legtekintélyesebb gyáriparosa, hanem nemzetközi vonatkozásban is elsőrendű szakember.

JÓL NEVELT URIFIR

Egy nő ül a ligetben egy padon. Arra megy Tarkonya ur, megáll előtte és megkérdi:

— Megengedi, nagysám, hogy a padra leüljek?

— Én miattam, — feleli a nő, — leülhet, nem az enyém a pad!

— Azt tudom, — mondja dühösen Tarkonya, — maga csunya, savanyú és neveletlen teremtmény. Csak azért kérdezem, mert én egy jól nevelt urifir vagyok.

Hogyan gondoskodott saját jövőjéről aggmenháza megalapításával Satumare iparossága

Kiknek köszönhető, hogy a félmillió lejes építkezés rövidesen befejeződött. — Mintaszerű az aggmenháza berendezése. — Már meg is kezdte működését a satumarei aggmenháza.

Az ünnepélyes felavatást jövő évben tartják

A satumarei iparosság nemcsak összetartásának az utóbbi évtizedek nyomán nem egy jeleit adta. A munka- és áldozatkészség gyönyörű eredményeket hívott életre. Ez a működés ugy anyagi, mint kulturális téren megnyilvánult. A satumarei törekvő iparos társadalom most újabb győzelmet vívott ki magának.

A Strabuni-or-uca 28. számú telken elkészült az új aggmenháza, ahol az életből kikopott, elaggott iparosok nyerhetnek hajlékot és gondozást. Bátran mondhatjuk, hogy a satumarei iparosság aggmenházának megteremtésével a saját jövőjéről gondoskodott.

A gyönyörű épület félmillió leibe került. A város egy tranzakció folytán 400 ezer leit adott az aggmenháza céljaira, a hiányzó százezer leit az iparostársadalom adta össze. Az épületet Seress József tervezte és építette. Kocsis László ipartestületi elnök a lakatosmunkákat adta díjmentesen. Kertész Antal vízvezeték-szerelő a szakmájába vágó munkákat látta el ingyen. Kiss Sándor egy 12 ezer lei értékű szivattyút adományozott. Az épület díszítését Albrecht Károly szobrász látta el szintén díjmentesen. Az egyesült téglagyárak tízezer téglát adományoztak, míg a

város ötven vagon követ adott. Ezeken kívül a város iparostársadalma tehetségéhez mérten áldozott természetben, munkával vagy pénzzel. Csakis ilyen határtalan áldozatkészség, kitartó munka eredménye lehet ez a teljesítmény, amelynek megteremtése elsősorban Kondor Gedeon, az Iparos Otthon illusztris elnökének érdeme.

As épület két szárnyas, magas kőalapon áll. Az aggok hálószobája nagy, világos, meleg terem. Mellette kitűnően felszerelt fürdőszoba. Az ebédlő is tágas, egészséges, alatta a pincében van a konyha, ahonnan liften szállítják fel az ételt.

Két alapítói szobát is rendeztek be, ahol azokat a minden hozzátartozó nélkül álló, elaggott iparosokat helyezik majd el, akik alapítványt tesznek az aggmenháza részére.

Az aggmenháza ügyeit egy ugynevezett aggmenháza-bizottság intézi, amelynek elnöke Gyüre Lajos csizmadiamester. Az aggmenháza már meg is kezdte működését, habár a hivatalos megnyitás és felszentelés még nem történt meg. Ezt csak a jövő év folyamán fogják megkezdni. — hi —

Az idegenforgalom a béke és jólét eszköze

Irta: F. BATEL,

a Fédérations des Syndicats d'Initiative de la Côte d'Azur et de la Corse és a Comité Franco-Orient igazgatója.

Ujabbban a különböző államok kormányai mindjobban belátják az idegenforgalom szükségességét. Olaszország, Svájc, Németország mérhetetlen áldozatokat hoz, hogy minél nagyobb számban vonzza magához az idegeneket. Ott már megértik, hogy a turizmus a nemzetgazdaság egyik forrása, amely megélhetést ad a közlekedésnek, szállodáknak, kereskedelemnek, iparnak, de valójában még, ugylátszik, egyik sem értette meg, hogy a turizmus még ennél is sokkal több: a turizmus valószínűsítő ügynöke a társadalmi rendnek, a gazdasági kiegyensúlyozódásnak; képes az utasok és áruk forgalmának megnövekedését előmozdítani, ami elengedhetetlen feltétele Európának gazdasági és kereskedelmi megerősödésének, éppen úgy, mint a fegyverszállás és ebből kifolyólag a termelés növekedésének. De pompás eszköze a turizmus a népek egymáshoz közelebb juttatásának is és kitűnő gyógyszere az általános munkanélküliségnek, amely az idegenforgalom következtében csökken és a munkanélküliek tömegei az iparban és a kereskedelemben újabb elhelyezkedési lehetőséghez jutnak.

Azok a nemzetek is, amelyek már felismerték és értékelni kezdik az idegenforgalom jelentőségét, azt legtöbbször csak a saját országuk szemüvegén keresztül nézik és nem veszik tekintetbe a turizmus óriási nemzetközi jelentőségét, amely a nemzetközi politika kialakulásánál és a gazdasági együttműködésnél olyan óriási szerepet játszik, hanem saját szűk látókörükön belül arra törekednek, hogy csak aktív idegenforgalmuk legyen és passzív turizmusuk megakadályozására minden lehetőséget elkövetnek, mérhetetlen károkat okozva ezzel azoknak az országoknak, amelyeknek idegenforgalmából ők profitálnak.

A legszörnyesebb nacionalizmus sem zárja ki a nemzetközi kultúra általános, világszerte való emelkedésének szükségességét és ugyanakkor becsukódnak a kezek és lezárulnak a láthatatlan sorompók. Ez a szűk látókör veszélyes és

bátran állíthatjuk, hogy előbb-utóbb — de inkább előbb, mint utóbb — olyan hihetetlen nehézségekre vezet, amelyek a legnagyobb katasztrófát eredményezik.

Az idegenforgalom az a cégér, amit bárhol lehet alkalmazni, bármely országból eredő áru, bármilyen nyelvi felirással, a legdemokratikusabb uralom alatt éppúgy, mint a legautokratikusabbnál. Európa mai nehéz óráiban meg kell tanulni használni ezt az orvosságot, mely a béke és a prosperitás olyan kézenfekvő, csodálatos eszköze, amelyhez fogható más nincs is.

A nemzei közti béke szempontjából is felbecsülhetetlen értékű az idegenforgalom.

Névjegyek kicserélése, egy pohár bor, amit kínálnak vagy elfogadnak, egy közösen elfogyasztott ebéd megnyitja a szíveket és utat nyit a barátság kibontakozására, mely idővel előnyössé válik és állandó jóviszony forrása lesz. Az idegenforgalommal együtt jár a gazdasági fellendülés. Nemcsak arról van szó, hogy valaki pénzt visz abba az országba, amelynek művészetét, építészeti remekait akarja megtekinteni, vagy élvezni kívánja a természet szépségeit, vagy betegségét gyógyítani akarja, — ezek azok a leheőségek, amelyek a gazdasági életben első sorban jöhetnek szóba, de az idegenforgalommal kapcsolatban megismeri a külföldi az ország iparát, kereskedelmét, árucikkeit, azokat megvásárolja, vagy jóhíreket elviszi hazájába.

ROSSZMAJUSAG.

Mazzola ur, a rosszmájú, kikíséri vesérigastótját az állomáshoz. Látja itt, hogy a vesérnek hálókocsijegye van.

Két hálókocsi vagon van a vonatban csatlakozva. Mazzola megkérdi:

— Vezérigastató ur melyik kocsihoz utasik?

— Ebből.

Mazzolának felcsillan a szeme. A másikat mutat és így szól:

— Amaz szebb.

Jubilál a kaucsuk

Most kétszáz éve, hogy egy francia tudós felfedezte a brazilai gummifa nedvének sokoldalú használhatóságát

Hogyan született meg a „gummikorszak”?

Nagy találmányok sokszor nagyon kis dolgokon multak. A gőzmozdonyos vasút sohasem valószínű volt volna meg a mesterséges huzat nélkül, mert hiszen enélkül a lokomotívnek 30—40 méter magas gyárcséményekkel kellene szaladgálnia. Ugyanúgy az autó sohasem fejlődhetett volna a mai szélesen elterjedt közlekedési eszközzé, ha a kerekek nem pneumatikon futhatnának, mert ezek elképzelni gyorsvontatásbaeséssel vagy még sebesebben rohanó gépkocsit fa- vagy vaskeréltalpakkal.

Ezidén kétszáz éve annak, hogy egy francia tudós Braziliában rájött a gummifa nedvének sokoldalú használhatóságára. E felfedezés nélkül a világot ma szinte el sem tudnók képzelni, hiszen korunkat sokan gummikorszaknak nevezik. És tényleg, hol volna a világ a kaucsuk nélkül? Oldalakat töltene meg a mindennapi élet olyan használati tárgyainak a felsorolása, melyek részben, vagy egészben gummiból vannak, ehhez járul a kaucsuknak a hadseregnél és haditengerészetnél való sokoldalú alkalmazása.

Amikor Charles de la Condamine 1735 tavaszán a gummifa nedvével foglalkozni kezdett, Brazília volt az egyetlen ország, ahol ez az értékes növény termelt. A gummi gazdaggá tette Braziliát, mely ettől fogva katonaságával és vámörtségével gondosan ügyelt arra, nehogy az értékes növény magvai vagy cserjéi külföldre jussanak. Az angol Macintosh Glasgow városában volt az, aki először készített gummiból esőköpenyt és ruhákat. De a siker nem volt teljes, mert a gummi ragadós volt és ha a köpenyt nagy fáradsággal le is lehetett vetni, úgy annál biztonságban maradt aztán egyik fele egy padon vagy széken. 1843-ban aztán Goodyear felfalta a gumminkén segélyével való „vulkanizálását”, ami nemcsak a ragadóságot szüntette meg, hanem a gummi ellenállóképességét és rugalmasságát is fokozta és — Brazília még gazdagabbá lett.

Egy szép napon egy angol állatorvos, John Boy Dunlop, aki Belfastban lakott, a kislánya háromkerékű kocsijának zörgő fakerekeire drót segélyével gummit tekercselt fel. Az eredmény nagyszerű volt és Dunlop megcsinálta a világ első gummibroncsgyárát. Találmányát nem sokára jókésletette, amennyiben 1888-ban tönör gummi helyett gummilégabroncsokat kezdett használni, melyek tartóssága és rugékonysága nagyobb a tömör gummienél: a mai pneumatik 2 részből áll, a külső rész a köpeny, amely erősebb gumból a beléje ágyazott szövet vagy rézből áll, az uttal érintkező részben a futófelülettel van vastagítva és még ez utóbbi is rovátkos, hogy nagyobb legyen a surlódás a talaj és a futófelület között és hogy ne törjön. A belső részben van a gyengébb és finomabb gumból való szelepes lömlő, melybe levegőt fújtnak. A koci ezáltal nem a gummin jár, hanem ezen a levegőn.

Dunlop e munkássága után Brazília a gumiárakat ismét felemelte. Megelégette ezt az ugyanakkor angol Henry Wyckham, „magán”-expedíciója nyomán fiatal gummiványókat vitték forró égővi angol gyarmatokra, ahol azok gyönyörűen fejlődtek. Ezután már maga a természet segített, mert a gummifa dudvaként szaporodik. Olyannyira, hogy ma egyedül Brit Kelet-Indiában, az angolok fő gummitermelési országában, több mint félmillió gummifa van, pedig ott gondosan elpusztítanak minden új hajtást, nehogy az ültetvényekből áthatolhatatlan őserdők váljanak.

A hatalmas gummipar legújabb fejlődési foka a vegyészeknek abból a törekvéséből fog kibontakozni, hogy „az értékes könnyek fájának” termékét most már mesterségesen lehessen előállítani oly módon, hogy a mesterséges gummi olcsóbb és lehetőleg még jobb is legyen a természeténél. A vegyipar ilyen természetű törekvéseit a huszadik században már egész sereg esetben koronázta teljes siker, a legismertebb példája ennek a mesterséges indigó és a vele összefüggő festékek eredményes gyártása, mely a természetlen festékanyagokat immár teljesen kiszorította.

Az italmérési taxa egész évre szól és elköltözés címén nem vethető ki póttaxa

A bucaresti tábla V. szekciója igen érdekes tételeket hozott egy italmérési taxa-ügyben. Az érdekelte italmérő másik helyiségbe költözött az év folyamán, amelynek a bére nagyobb volt, mint az előzőé. Amint tudjuk, az italmérési taxát a bérérték után vetik ki. Ezért is az adókövető hatóság póttaxát vetett ki az italmérőre azzal az indoklással, hogy ez a nagyobb taxa fele meg az utolsó évnegyed nagyobb üzletbérének.

Az italmérő ez ellen felelkezéssel élt, azonban a felelkezési hatóság elutasította azt. Az elutasító határozatot azzal indokolta, hogy habár az italmérési taxa egész évre szól, mégis mint-hogy az italmérő elköltözése folyán az üzleti foglalkozás feltételei megváltoztak, ennél fogva az

adókövetésnél megállapított bérérték nem szolgálhat többé az adózás alapjául.

Ez ellen az italmérő semmisségi panasszal élt a bucaresti táblához. Hivatkozott a szesz törvény 225-ik szakaszára, amely megállapítja, hogy az italmérési taxa egész évre szól. Ezt a taxát az év folyamán nem lehet többé megváltoztatni, különösen pedig abban az esetben nem, ha a változás az italmérő elköltözése folyán következett be.

Ezt az álláspontot foglalta el a bucaresti tábla V. szekciója, amely 1934. évi 1215. számú ítéletével kimondotta, hogy az italmérési taxa egész évre szól és az elköltözés folyán póttaxát kivetni nem lehet.

Összesen 25.000 tonna mesterséges kaucsukot állít elő az idén Szovjetorszořszág

A szovjet orosz mesterséges kaucsukgyártás vezetőjének nyilatkozata szerint a gyárak október végéig végrehajtották az idei termelési előirányzatot és összesen 20 ezer tonna mesterséges kaucsukot állítottak elő, úgy, hogy a még hátralévő két hónapban az eddigi ütem mellett összesen 25 ezer tonnára lehet tenni az idei év termelését. A múlt év egész termelése a tervezetnek megfelelően mindössze 11.300 tonna volt. A termelés ilyarányu fokozásának oka elsősorban a szeszértékesítés állandóan javuló fejlődésében rejlik. A múlt évben összesen 10 millió dekaliter szeszt használtak fel a mesterséges kaucsuktermelésnél és ebből 14.4 százaléket tudtak hasznosítani.

Ezidén a 20 ezer tonnás termelés alapulvételeivel 13 millió dekaliter szeszt használnak fel, amelyből az első kilenc hónapra átszámított ki-termelési arány 23.09 százaléket jelent. Az idei termelési idényben azonban a termelési költségek leszorítására is törekedtek, amit a múlt évben a

felhasznált nyersanyagok 75 százalékos áremelkedése miatt egyelőre elérni nem tudtak.

Az életbe léptetett racionalizálási intézkedések következtében sikerült a termelési költségeket a nyersanyagárak további emelkedése ellenére a múlt évi színvonalon tartani. Az idei kedvező termelési eredmények alapján az üzemeket utasították, hogy a jövő évben már 40 ezer tonna mesterséges kaucsukot termeljenek, holott a második ötéves terv még 1937-re is mindössze csak 37 ezer tonnás termelést irányozott elő.

Ugyanakkor azonban a kitermelési százaléket is legalább 33 százalékra akarják javítani, amelelt pedig a gyártási melléktermékeket is a legmegfelelőbbben értékesíteni akarják, hogy ily módon is csökkentsek a termelési költségeket. A laboratóriumokat és kísérleti állomásokat már utasították olyan eljárások kidolgozására, amelyek a melléktermékek leggazdaságosabb felhasználását lehetővé teszik.

AUFGESESSEN.

„Am Sonntag geh' ich ins Stadion zu einem Klavierkonzert und wie ich hinkomm', ist dort ein Fussballmatch.”

„Wie kommen Sie auf ein Klavierkonzert?”

„Ich hab' doch gelesen, das der Vogel am Flügel spielt!”

ARTATLANSAG.

Kohn felkeres egy házasságközvetítőt, akinek elbádjá, hogy unja már a sok ledér nőt, családát akar alapítani, tehát egy olyan nőt ajánljon neki, akit férfi még sohasem csókolt meg.

A házasságközvetítő telefonál és fél óra múlva megjelenik egy hölgy.

— Ez az, Kohn ur, — sugja a házasságközvetítő, — ezt a nőt férfi sohasem csókolta meg.

Kohn a hölgy karján távozik, de másnap nagyduhósen beállít a házasságközvetítőhöz és szemrehányást tesz neki:

— Maga svindler, ezt a hölgyet nem csókolta még meg férfi?

— Nem.

— De hiszen ő maga mondja, hogy igen.

— Ja, Kohn ur, — rázza a fejét a házasságközvetítő, — ha maga jobban hisz egy ilyen lo-kálnőnek, mint nekem. . .

VIZIT UTÁN.

Ficera rettenetesen ostoba nőt vesz feleségül és elviszi Kucserákhoz vizitbe. Amikor a vizitnek vége van, a konsternált Kucsera így szól a feleségéhez:

— Na, mondhatom, ezt a házasságot az Kupidó hozta létre.

— Hát ki?

— Stupidó.

Semmi sem új a nap alatt

II. Fülöp francia király már a 16-ik században törvényt adott ki a nyolcórás munkanapról.

A rómaiak ismerték a központi fűtést, a mit nálunk csak az ujkorban kezdtek alkalmazni. A francia jogtörténészek most egy érdekes XVI. századbeli törvényt találtak meg a kiadatlan jogforrások között.

A törvény II. Fülöptől származik és 1578-ban adták ki. Ez a törvény nem kisebb újítást vezetett be, mint a nyolcórás munkanapot. Régies hangzású szavai előírják, hogy a Bourgognevidéki bányákban a munkásoknak a munkaideje nem tarthat tovább napi 8 óránál és a délelőtti négy munkaóra után ebédszünetet kell tartani. A szabadnapokon és az ünnepeken a munkásoknak rendes fizetés jár.

A törvényben azonban még érdekesebb intézkedések is vannak. Így például bevezeti a week-end-szünetet az év tizenhat ünnepe előtt. Ezek a napokon a munkásoknak csak a délelőtti négy órát kellett dolgozniuk és megkapták teljes napi bérüket. Husvét, karácsony és pünkösd előtt félheti szabadság járt a munkásoknak.

A franciák most azon mulatnak, hogy a szocialisták, akik éppen három évszázaddal később kezdtek hirdetni ezeknek az intézkedéseknek a szükségességét, mint korszakalkotó új-donságokat, bizonyára II. Fülöp, a szocialista néven fogják nevezni ezeknek a törvényeknek szentesítőjét.

Megrendezik jövőre a satumarei hónapot

1936. június 20 és július 20 között rendezik meg a nagyszabású közgazdasági megmozdulást.

Dr. Chereches Stefan, Satu-Mare polgármestereinek kezdeményezésére vasárnap népes gyűlést tartottak Satumaren a város vezető személyiségei. A gyűlés célja: megszervezni a satu-marei hónapot és előkészíteni annak programját.

Chereches polgármester ismertette a tervet, amelyet a hallgatóság egyhangú lelkesedéssel vett tudomásul. A polgármester szerint minden lehető el kell követni arra nézve, hogy Satu-mare, Ardeal egyik nagy városát ki lehessen emelni az ismeretlenség homályából.

A satu-marei hónapot 1936 június 20 és július 20 között szándékoznak megrendezni. A polgármester kijelentette, hogy különböző vasúti és egyéb kedvezményeket biztosítanak a nagyszabású közgazdasági megmozdulás sikerének biztosítása érdekében.

Weisz Zoltán, a Sfatul ügyvezető elnöke köszöntőt fejezte ki a kereskedők nevében a polgármester életrevaló tervéért. Egyben kérte a város vezetését, hogy járjanak közbe abban az irányban is, hogy a satu-marei hónap ideje alatt más város ne kapjon vasúti kedvezményt. Végül hangsúlyozta, hogy a szomszéd városokkal is fel kell venni a kapcsolatokat a kiállítás és vásár megszervezése tekintetében.

Megkezdte működését az új turdai porcellángyár.

Az üzembe lépett új turdai porcellángyár részvénytársasági alapon az Iliescu bank és a cluji Fischer cég együttesen alapították. Az új üzemet máris elhalmozzák megrendelésekkel, külföldről is, legutóbb például Palesztinába is nagyobb tételt szállított gyártmányaiból.

FAZTUZNEZŐBEN.

Ficera leánynevezőben van a jómodu Kucserának. Kucsera megkínálja cigarettával, de Ficera visszautasítja:

- Köszönöm, ma nem dohányzom.
- Hát egy kis likőrt? — kérdi Kucsera
- Köszönöm, ma nem iszom.
- Akkor talán játszunk egy parti alást.
- Köszönöm, ma nem kártyázom.

Kucserának kezd tetszeni a jóvendőbeli nő szóval és megkérdezi:

— És mondja, máskor dohányzik, iszik és kártyázik?

- Persze, — hangzik a válasz.
- Hát akkor ma miért nem?

— Na hallja, — huzza fel a vállát Ficera — lánynevezőben...?

Előkészületek a cluji hitelkongresszusra.

A cluji gazdasági kongresszus ügyében, amely az ardeali és banati hitel hathatós támogatását tűzte ki célul, Oprea Ion timisoarai kamarai elnök elnöklése alatt Timisoarán értekezlet volt. Oprea kifejtette, hogy a Banat nem maradhat el ettől a mozgalmától és több felszólaló azt fejezte, hogy a Banatnak különleges érdekei vannak a hitelélet terén. Oprea ezután hangzott, hogy gazdasági tekintetben nem lehet különbséget tenni Ardeal és Banat között, egyben indítványozta, hogy a cluji kongresszuson megfelelő küldöttség képviselje a Banatot. Indítványát elfogadták, így Oprea elnök vezetésével nagyszabású küldöttség indul a cluji gazdasági kongresszusra.

Feltűnést keltett, hogy bár a román hitelélet újraszervezéséről van szó, sem a hatóságok vezetői, sem pedig a liberális párt helyi tagozatának vezetői, de még a román bankok képviselői sem jelentek meg az értekezleten.

BORBÉLYNÁL.

— Ugy emlékszel, mintha borotváltam volna már vaságot?

— Rosszul emlékszel. Ezt a forradást az arcodon az olasz fronton kaptam.

Háromezer új találmány kerül bemutatásra a magyar feltalálók decemberi kiállításán

Budapestben tartják meg a világ második találmányi kiállítását.

Nem halt még ki az ötletesség ebből a világból

Szerény kis tábla hirdeti Budapesten a Teréz-körút 19. számú ház lépcsőházában a magyar feltalálók kiállítása rendezőbizottságának irodáját. A helyiség kicsi, de annál nagyobb a munka, amelyre a rendezőbizottság vállalkozott. Alkalmat akar adni az összes magyar feltalálónak arra, hogy „korszakalkotó” találmányukat a nagyközönség megismerhesse. Köröspataki Fazekas Sándor műszaki főtitkár áll az élén a rendezőbizottságnak. A bizottság szerény anyagi keretek között akarja megrendezni a kiállítást, amelyhez hasonló az egész világon csak egyet rendeztek, Londonban, néhány évvel ezelőtt. Fazekas Sándor maga is feltaláló. Harmánchét találmánya van, főleg a rádió és a repülőtechnika terén. Találmányaival azonban mindezekig éppen úgy nem volt szerencséje, mint általában a zseniális magyar feltalálóknak.

Az érdekes kiállítást december 1-től 31-ig rendezik. Az előmunkálatokat már most megkezdtek. A feltalálók jelentkezése tíz napja tart. A rendezési költség hat-nyolcezer pengőtet tesz ki. Ezt az összeget a rendezőbizottság minden külső támogatás nélkül saját áldozatkészségéből teremti elő.

— A feltalálók jelentkezési díja két pengő — mondja Fazekas Sándor. — Természetesen ez nem összeg és ezt a pénzt is csak azért kérjük, nehogy minden komolytalan fantaszt részt akarjon venni a kiállításon. Azonban azoknál a feltalálókknál, akik nagy nélkülözés között élnek, de

találmányuk tudományos szempontból kifogástalan, a nevezési díjat elengedjük.

JELENTKEZIK EGY FELTALÁLÓ.

Mialatt Fazekas Sándor beszél, kopognak az ajtón. Egy feltaláló jelentkezik. A feltaláló egészen türethetően van öltözve, csillogó szemek kis mélyen ülnek. Nagyon bizonytalan a fellépése.

— Mit akarnak önök itt csinálni tulajdonképpen? — kérdezi nyugtalanul.

— Mint kiállítani akaró feltaláló érdeklődik? — kérdezi Fazekas.

— Természetesen. Új találmányom van, a ceruza... — Bizalmatlanul körülnéz és elharapja a szót, nehogy valaki meghallja és elcsússz titkát.

— A kiállításon, amelyet rendezünk, minden magyar feltaláló részt vehet szabadalmazott találmányával. Célunk az, hogy a kiállítási útján, amelyre tizenhét állam sajtóját hívtuk meg, a magyar feltalálók műveit megismerhesse a világ. A feltaláló felugrik a fotelból.

— Nevezési díj? Az sok. Még hogy én fizetek, hogy kiállíthatják találmányomat?

A ceruza... nem tudom mi, világmegegyező feltalálójának hamisítatlan a gögje. Fejét rázza és azótanul távozik.

Fazekas szerint ez az a „feltaláló”, akivel nem lehet kezdeni semmit. De ilyenekre nincs is szükségünk. Alig tart néhány napja a jelentkezés, máris kétszázhatvan feltaláló jelentkezik be részvételre. Az előjelek szerint a kiállításon mintegy háromezer magyar találmányt mutatnak be.

Rakétarepülőgép és gyorsvarró

A jelentkező feltalálók a társadalom legkülönbözőbb rétegeiből kerülnek ki. Jelentkeznek komoly diplomások, mérnökök. Astán ugynevezett ötletességek, akik tudományos szakképzettség nélkül a leggroteszkebb és legfurcsább találmányok egész sorával állnak elő.

Az első jelentkezők között volt Press Jenő, komoly tudású feltaláló, aki 91 fok alatt helyből fölemelkedő rakétarepülőgépet konstruált. A találmányt több európai állam vezetésége lefoglalta, azonban mindezekig behatárolt nem foglalkoztak Press találmányával. Külföldi szakkörökben a találmány mindenütt nagy elismerésre talált. Feltalálójában azonban ma is a legnagyobb nyomorban él és most reméli, hogy a kiállítás útján a gyakorlatban is meg tudja valósítani értékes találmányát.

Ugyancsak érdekes egy haditengerészeti kapitány találmánya: a vizen és szárazon járó motorkerékpár. A találmány egészen tökéletes és gyártása esetén a magyar államrendőrség tizenkét gépet rendelt már belőle.

Bizonyára feltűnést fog kelteni az óraszerkezet, amely szavakkal mondja az időt.

És a zsebrádió. A készülék mindössze kilencszer tizenkét centiméter nagyságú, zsinór vezet a füléhez, amelyre hallgató csatlakoztat. A járókelő ezután nem unatkozik, mert földvezeték és antenna nélkül hallgathatja a rádió műsorát. A készülék mindössze hét pengőbe fog kerülni.

Fa- és szénkereskedőknek bizonyára kellemetlen konkurenciát jelent a petrolgáz fűtőszülék. Közönséges fa vagy szénkályhába becsomolható. Egy égő hatszor ötméteres szobát másfél liter petrolummal egész nap 25 C. fok melegen tart.

Vége az unalmas stoppolásnak és végtelen ötletelésnek is. Itt a gyorsvarró. Egy perc alatt egy méter szövetet varr össze. Ára mindössze három-négy pengő.

De vége van a befőzés gondjainak is, mert a zöldséppárikát és paradicsomot ezután csak be kell mártani egy újtalálmányu folyadékba és a zöldség hónapokon át friss marad. Használat előtt

melegvízben kell lemosni a zöldségmestert.

Hasonló csodaszernek bizonyul a virág-galvanizáló is.

SZARAZON, VIZEN, LEVEGŐBEN...

Ezután a bejegyzésekben csodálatos találmány következik. Motorcsónak, repülőgép és autó egyben és boldog tulajdonosának még ki sem kell szállni a gépből, ha netán megunná a vízi utat és országúton akarja tovább vágatni.

Van itt kilövő padlókefélogép, potom negyven pengő, zsebben hordható vonóró és zsebró. Kézzel és lábbal egyaránt hajtható bicikli. Kulcs és retesz nélkül csukó patént ajtózárs. Szakállmentesítő gép és uszókesztyű. Tábori csónak, amely egyben hátizsák. Automatikus csukódó lépcső a villamosok számára, amely gombnyomásra eltűnik és ajtó látsz belőle. Nem kell csengő, nem kell vörslámpa, nincs többé le- és felugrás, a szórakozott kalauz legfeljebb az utasait együtt zárja be a villamost.

Új csoda: a beszélő számológép gyermekek részére. Ahány golyó leesik a rudon, annyi számot mond be a gép a világ bármely kultúrnyelvén. Expressz fürdővizmelegítő, szőnyegszívógép, amely minden előzetes tudás nélkül lehet kezelni, egy nap alatt készíti el egy szőnyeget. Borbályok réme, az ondulást: feleslegessé tevő hullámfésű. Plasztikus fotográfia, amely teret és formát mutat.

De ki tudná felsorolni azt a kétszázhatvan különféle találmányt, amelyre már bejelentették a magyar feltalálók kiállítására. Nem is számítva azokat a világmegegyező feltalálókat, akiknek groteszk ötletét a rendezőbizottság is mosolyogva utasította el.

Eddig van már három hölgyjelentkező is. Az egyik csecsemők részére gummipólyát szabadalmaztatott.

Néhány példát közlünk csak a befutott találmányokból. A decemberi kiállításon három ezer feltaláló tanakodik amellett, hogy ebből a világból mégsem halt ki egészen az ötletesség.

MERCUR-könyvvél az alábbi cégeknél készpénzáron, felár nélkül vásárolhat hét havi hitelre.

Szentgyörgyi Emil

női divatruházában
ARAD, Neuman-palota.
Nagy választékban garantált
jóminőségű

divatcikkben, női
és férfi szövetekben.
Szabott ár, pontos kiszolgálás!

Baranyi Ferenc
uri szabósága

ARAD,
STR. BRATIANU 15.

ISKOLAI ÍRÓSZEREK.
IRODAI FELSZERELÉSEK,
RAJZ- és TECHNIKAI cikkek
NYOMTATVANYOK, stb.

MAX MOLNÁR
ÉS TÁRSA

Arad, színházszemben.

Női kabátok,
retikülők

nagy választéka!

Legújabb DIVATMODELLEK!

LYONE divatruház

ARAD, Neuman-palota.

ÉPULETFÁT,

deszkát, léceket, kerítésoszlopot, cse-
repet és az építkezéshez szükséges
összes anyagokat, valamint

aszfalosáru

a legjutányosabb árak mellett

STEINFELD
és **HERSKOVITS**

fakereskedőknél, Arad, Calea
Radnei 56-60.

MALTRY MÁTYÁS
párisi női szabó

Készíti a legelegánsabb női toa-
letteket a legelőnyösebb áron!
ARAD, Str. Gen. Grigorescu 4.

JACOBI
GYULA
VIZSGÁZOTT
FOGÁSZ

ARAD, Str. Bucur 1. szám.
Rozsnyay-ház.

Olcso és kiváló minőségű
gyönyörű férfi-, női-
és gyermek

cipőket

legolcsóbban árulit

Mercur

Cipőárúház R. T.

Arad, Piața Avram Iancu 21.

Valódi norvég
hócipők!

„HUNIA”
NŐI KALAP-
GYÁR

Tulajdonos: DAVID LAZAR.
Menyasszonyi korszor-jútyol és
menyasszonyi csokor-különlegessé-
gek. — Női- és férfi kalapok fes-
tése és átalakítása, női kalapok a
legújabb modellek után, ugyiszintén
iskolai kalapok a legolcsóbban. —
Feltűnő olcsó árak!

Str. Metianu 4. Hunyadi-pal.

Fischer M.
üveg- és porcellán
nagyáruház

Szervicek, evőeszközök, lámpák, chi-
na ezüst áru óriási választékban.
Modern káptervezés és üvegezés.
Arad, Fehér-Kereszt épület.

Szabolicsz Armin

ARAD, Str. Metianu 6. szám.
Mindennemű

festékárak.

legolcsóbb beszerzési forrása !!

Szeplők ellen

a legbiztosabb szer a „Minerva”
crém Kérjen próbadozást.
Kapható:

OMESCU

gyógyszertárban Arad, Bul.
Regina Maria 18.

REICHJÓZSEF

ARAD, Piața Avram Iancu.
(Színház-épület.)

SZÍNHÁZI
VERSENYBAZÁR

Legolcsóbb beszerzési forrás!
GYERMEKKOCSIKBAN
óriási választék!

Női és férfi
szöveteket

az összes kelengyecikket
FRIEDMANN és SCHWARTZ
divatruházában
Arad, Str. Metianu 4 Hunyadi-p.

WEISZ ARNOLD
gyógyszertára

ARAD, Piața Avram Iancu.
Az összes angol, francia, svájci,
hollandiai, osztrák és magyar
gyógyszerkülönlegességek raktára.
ELZA KAMFORKRÉM az 1928.
évi párisi nemzetközi kiállításon
nagy aranyéremmel és díszoklevél-
vel kitüntetve.

Szemüvegek
fényképezőgépek
fotócikkek

Amatőr felvételek kidolgozása leg-
jobb és legolcsóbban!

OPTICUM

Kun József
ARAD, Bul. Reg. Maria 18. sz.

Hegedüs Gyula
Arad, Bul. Regina Maria 20.

Gyermekkozik

gyermekszék, gramofonok, leme-
zek, hegedűk, harmonikák, játé-
kártyák, bűvészmu, női retikülök, er-
nyők, utazási cikkek, acélárak, is-
kolatások, sábotok és sok fel-
nem sorolható más cikk rendki-
vül nagy választékban.

Schwartz Árpád
műszerész és villanyszerelő

ARAD, Str. Brancovici 3. szám.

Rádiókészülékek,
csillárok
a legjobb gyártmányú varrógé-
pek, kerékpárok, gramofonle-
mek olcsón beszerezhetők
Szakszerű javítóműhely.

Állandóan nagy választék
férfi-, fiu- és gyermek-

cipőkben
Legolcsóbb ár, saját munka!

Czernóczy
Mihály

ARAD, Str. Eminescu 20-22.

WOLLMANN
EMIL
FOGÁSZ

Fogászati műterem:
ARAD, Piața Catedralei 6. sz.

Speciális
butor
nappali és
kombinált
szoba

Reinhart

Fülöp butorgyár

ARAD, Str. Horia 2.
Városházával szemben.

Kalmár József

cégnél Arad, Str. Bratianu

Rádió,
bicikli,
csillár

jutányos áron szerezhetők be!!

Stojkovits
József

fényképezési
műterem

ARAD, Piața Avram Iancu 16.
Művészi kivitelű gyermekfelvéte-
lek. — Speciális fényképnagyítások

MUZZAY
JÓZSEF

Arad és vidéke legnagyobb

**férfi, fiu és gyer-
mekruhatelepe**

Színházszemben.
Börkabát, bekecs, bunda, öltöny
felöltő, trench-coat kabátkülön-
legességek.

DEIN
PAULA

női kalapszalom

ARAD, Str. Bratianu 9. szám.

Pollák Imre

ARAD, Str. Metianu 14. szám.
Ékszerek dusan felszerelt raktára.
A legkiválóbb svájci árab- és fa-
liórák. Feltűnő olcsó árak! Tört
aranyat és ezüstöt veszek. vagy
újra átcserelek. — Speciális óra-
javító műhely.

CZERNÓCZKY IMRE

cipők legjobb
beszerzési forrása!
ARAD, Str. Mărăşeşti 4. szám

Erdős István

ARAD, Str. Metianu 4. szám.
Harisnyák,

csipkék, edlak, keztük, helyem-
combinák, reformnadrágok, kötött,
szövött, valamint rövidárak nagy
választékban!

Pontos, figyelmes kiszolgálás!

Nászajándékok alkalmi ajándékok

legjobb beszerzési forrása

KUN JÓZSEF

ékszerész
ARAD, Bul. Reg. Maria.
Ékszerkészítés és átalakítás saját
műhelyemben.

„SYLVIA” SALON

női toalettjei
a legdivatosabbak és
legelegényesebbek!
ARAD, Str. Bucur 4. szám.

Engelhardt Ferenc

szücsnői

Szőrmebundák állandó nagy raké-
ra. Vállalja mindennemű szörme-
munkák javítását és átalakítását.

ARAD, Str. Eminescu 1. szám.

Vadászkürt szálló épület.

Popp Ignác

ARAD, Str. Metianu 2. szám.

Harisnyák, keztük,

szövetek, edlak, férfi- és női in-
gok, kombinék, szelkendők, nad-
rágtartók, sapkák, nyakkendők, al-
sónadrágok, téli- és nyári trikók,
gyermekszelengye, csipkék, tüllök,
szalagok, hímzések, gombok, csat-
tok, retikülök. — Legolcsóbb és
legjobb beszerzési forrása!

„CHIC” uridivat

Arad, Bul. Regina Maria 22.

Férfidivat- különlegességek

a legnagyobb választékban !!!

HALMOS GYULA

Fogászati műterem:

ARAD, Calea Banatului 2. sz.
Dr. Keppich ház.

Nagy Géza

fényképészeti műterme
Bul. Reg. Maria 8. Tel. 922

Gyermekek és felnőttek művészeti ki-
vitelei fényképei a tagok részére
mérésért áron készülnek.
Műterem meghívással szemben.

Nagy Imre

női divattermében

készülnek a leg- újabb újdonságok

ARAD, Str. Eminescu 2. szám.

APOLLO

illatszeriár

ARAD, Str. Eminescu 4. szám.

Mindennemű illatszer, szappan,
fogkrém és egyéb különlegességek
dus lerakata. Olcsó árak!

Hospodár fest, tisztít

ARAD.

Udlet: Str. Eminescu 8.
Gyártelep: Str. Stroescu 18.

Férfiszövet különlegességek és béléseik

a legnagyobb választékban

Vajda és Czégka

ARAD, Str. Eminescu 15.

Köttötáru, harisnya és keztükülön- legességek

Lőwingernél,

Arad, Bul. Reg. Maria 18.

Hirdessen

az

Az Iparosban

**Ha még nem tagja a Mercurnak, jelentkezék az Aradi Iparosok
Hitelszövetkezetében. Arad, Bratianu ucca 18.**

Ha a kislány nem álmos

Írta: MÓRICZ ZSIGMOND.

A kemence már nem nagyon meleg, mert csak
éjfél után fogják befűteni. Sütni akar hajnalban
az asszony. Inkább a spórt rakogatják, nyers
akácfa gallyal. Ennek az a jósa van, hogy leg-
alább világosít.

Mert a szoba sötét. Még ugyan nincs késő,
csak öt óra múlt, de már szirosötétség van oda-
kinn.

— Mégis megkéne gyújtani a látót — mond-
ja az anya.

Az ember, aki az asztal mellett ül, megmoz-
dul a lócan s azt feleli:

— Nincs vendég.

— Nincs, nincs, — mondja az idegen, aki a
kemencepadkán ül a lány mellett: a Tócsik-fiu.
S a sötétben odanyúl a Juli kötényébe. Juli meg-
fogja a kezét és megszorítja boldogan. Még az
apja sohase mondott ilyet. Ilyen jól. Hogy nincs
vendég, s magához szorítja a legény kezét.

Még egy idegen mozdul meg, az ágy előtt le-
vő ruhacsomó. Egy öregasszony, Pákásné, aki
a hátulsó kis házba lakik, az ura nyomorék s ab-
ból élnek, hogy gyékényből kötelet fonnak. A kö-
telet akarja reggel kivinni a piacra. De oda hely-
pénz kell, nyolc fillér s nincs. Hát azért jött be,
még világoskor, hogy kérjen. De mire kért volna,
már bejött ez az idegen fiu és szégyelte kimon-
dani, hogy kénytelen van. Csak ül, ahova letette
a kisasztalt és oly nesztelen, mint az egér.

Evvel el van intézve a lámpagyújtás. Az anya
leguggol a tűzhöz és rak rá. A vessző fellobban
és nagy világosság ömlik ki a házban. Egyszerre
mindenki látszik. Az apa az asztal mellett, Páká-
sáné az ágy előtt, az anya a tűznél, s a két fiatal
a kemencepadkán. Oly világosság van, hogy a le-

gény késve, elkapja a kezét a lány kötényéből.

— Nem alszol, Juli? — kérdi az apa.

— Nem, kiáltja élénken Juli — nem vagyok
álmos.

Mindenki nevet. Az apa esiklandosan, a vén-
asszony lihegve, kicsit hamisan. Az anya behu-
za a fejét a kendőjébe, emlékezve, s a fiatalok
maguk is.

Jó sokára azt mondja az apa:

— Anyád se vót álmos, azért ülsz ott.

„Ujra nevetnek, most már kisebbet. Nem akar-
nak nagyot nevetni, mert az apa igen mérmondó
ember.

De mindegy, az apa csak folytatja:

— Tizenhóba, tavaszon, mikor besoroztak.

Hallgat. Most olyan nagy dologba fogott,
hogy meg kell erősítenie magát egy pipa-dohány-
nyal. Ott van a pipa a foga közt, a dohány még
az asztalon. Megtömi, lassan rágyújt. Addig min-
denki hallgat.

— Tizenhóba vót. Egen. Akkor vittek el.
Mikor megvót a sorozás, most kicsinájjak...
Elmentem Nagykovács Pálékhöz... Így ültünk
ott a setétbe. Mer abba az időbe is ilyen nehéz
idők vótak. Nem vót petrolijom... Ültünk a
setétbe... Másnap reggel be kellett rukkol-
ni... Hát leültem a kemencepadkára. Mondom
a lányomnak... Vót Nagykovács Pálékhöz akkor
egy nagyon szemrevaló, begyes kis, nyelvése jány-
unokája: „Hajja Vica, gyűjld mán közelebb”.

Az anya megszippant a tűz előtt. Még sohase
beszélt erről az ura. Egészen megréttent, hogy
mit nem akar mondani. Csak úgy a sarkán guggolt
a spór előtt, most majdnem leült a saját székére
a setétben, csak nem akar mindent elmesélni az
a boldog ember.

Az csak folytatta:

— Odült a szentem. A padkára... Nekem

meg másnap reggel öt órakor jelentkeznem kel-
lett a kazarnyába... Az anyja rakogatta a tü-
zet... Vót... Hostam... Lefürészeltem
még napvilágon egy akácfaának a tetejét. Be is
hordtam. Nagykovács Pál kis házába... Hát
vót tűzrevaló... Tizenhóba lehetett...

Megnyomkodta a pipában a dohányt, mert
nagyon laza vót. Örült, hogy a felesége még nem
szólott rá, hát tovább mondta:

— A kislány, az a Vica úgy ült le, mint egy
madár. Nem igen mertem piszkálni, mert félttem,
hogy elrepül... Pedig meg akartam még fog-
ni... Mert nem lehetett várni... reggel vit-
tek a harctérre... Sietős vót...

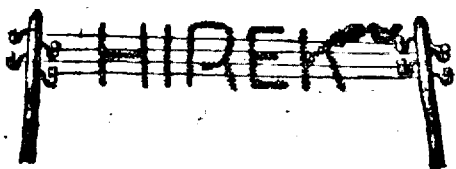
— Ó, miket beszélés — szólt az anya s felál-
lott a tűztől.

— Mit?... Csak az igazságot.

A kislány csak most értette meg, hogy ki vót
az a kislány Nagykovács Páléknál. A nagyapjá-
nál, aki már nem él. Erre fojtva kacagni kezdett.

— Így ültünk akkor is. Nagykovács Pál bá-
tyám mesélt. Mikor ő Boszniába járt. Az okkupá-
ciókor. Hogy kicsoda görbe hegyek vótak ott...
Meg ilyesmit. Tanított. Hogy kell hadakozni a
háborúba... De én nem arra ügyeltem, csak a
kis begyes kislányra, amek sehogy se akart olyan
közel jönni, hogy megfoghassam a kis kezét...
Ugy beült jó távol, a falig... En meg nem akar-
tam meg se moccani. Hát csak hallgattam...
A nagyapó csak mesélt, mesélt, retteneteket,
hogy beszorították őket ecker egy pajtába, osztán
rájuk gyújtották és a bosnyákok kint vótak töl-
tött puskával az udvaron... Még magam is
megijedtem. Miatta. Csak azt gondoltam, hogy ki
kellett neki szabadulni, ha most is itt ül s me-
sél.

A szobában mindenki feszülten figyelt, vár-
ták, hogy szabadul ki az öreg Nagykovács Pál

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1900 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Hves betűeknél árcedermény.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration Arad, Căminul Industrişilor — Iparos Otthon.

Az aradi vendégipari szindikátus eredményes akciója a kártyatörvény ellen

Meghosszabbította a szindikátus a falusi korcsmák és vendéglők esti záróját. — Házat vásároltak az aradi vendéglőstthon számára.

BUZOGÁNY MARTONT ÉS HEGEDŰS JÓZSEFET DISZELNÖKKÉ VÁLASZTOTTAK

Az aradi vendéglősök körében nagy megelégedéssel vették tudomásul azokat a határozatokat, amelyeket a héten megtartott közgyűlés hozott, ugyancsak a vezetőség bejelentéseit a Bucureşti-ben elért eredményekről. A vendéglősök különösen a kártyatörvényt kifogásolták. A törvény intézkedéseinek következtében ugyanis a vendéglőiparosokat súlyos károsodás éri. A mostani közgyűlésen erre vonatkozólag elhangzott bejelentés szerint Costinescu jelenlegi kereskedelemügyi miniszter, aki a kártyatörvény alkotója volt, még mint egészségügyi miniszter olyan ígéreteket tett, hogy ezt a törvényt az ideai parlamenti ülészákon módosítani fogja. A törvény módosítása olyan értelemben történik, hogy a kávéházakban, vendéglőkben és korcsmákban engedélyezzék a kártyajátékokat, abban az esetben, ha a játék nem pénzben történik. A miniszter ígérete után való-

színűnek látszik, hogy a törvénymódosítást néhány héten belül megszavazzák.

Egy másik sikere a szindikátusnak, hogy keresztül vitte a falusi korcsmák és vendéglők esti zárójának meghosszabbítását. Ezek a falusi vendéglők és korcsmák a jövőben az eddigi hét órai zárás helyett tíz óráig tarthatnak nyitva. Ugyancsak ígéretet kapott a szindikátus arra nézve is, hogy megszüntetik a falusi italmérési bérlete mai rendszerét.

A most tartott közgyűlésen többek között szóba került az aradi vendéglőipari szindikátusnak az a nemes és valóban emberbaráti akciója, amely egy vendéglős-otthon felállítását célozza. A szindikátus ebben az irányban már évekkal ezelőtti propagandát kezdett és jelentős összeget sikerült erre a célra összehozni. Nemrégiben azután 200 ezer leierért megvásárolták a Miron Costin-ucca 5. számú ingatlanát, ahol már a közeljövőben berendezik a vendéglős-otthont.

A közgyűlés során egyébként megtörtént a vezetőség kiegészítése is. Buzogány Mártont és Hegedűs Józsefet diszelnökké választották. Vasics József ismét pénztárnok, Kell Rezső, Kohn Vilmos, Sós Antal és Gregus József pedig választmányi tagok lettek.

Kőműves és ácsmesteri vizsgaelőkészítő tanfolyam Targumuresen.

A targumuresi iparkamara idén is megrendezi tanfolyamát, amely a kőműves és ácsmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság előtt lefolyó hivatalos vizsga tanyagát oktatja. A tanfolyam megfelelő számú jelentkező esetén december elsején kezdődik.

Közelebbi feltételek a Magyar Iparos Tanuló Otthon igazgatóságánál (Targumures, str. Alişilor 3.) tudhatók meg. Ez az iroda jelentkezéseket is felvesz. Vidéki hallgatók, a tanulóotthonban annak szabályai szerint mérsékelt díjért lakást és ellátást is nyerhetnek.

A tanfolyam a téli hónapok végéig, a munkaidény kezdetéig tart.

A hallgatók román nyelvtanfolyamon is részt vehetnek.

VESEDELMES JÁRVÁNY.

- Mit szólsz, a Pipi járványos lett.
- Hogy-hogy?
- Mindenki megkapja.

JÓ, HOGY NEM FORDITVA VAN.

- Ha üres a gyomrom, rögtön megfájul a fejem.
- Örülj, hogy nem fordítva van.
- Miért?
- Mert akkor állandóan fájna a gyomrod.

GONDOS APA.

- Legalább megszidta a fiát, amiért folyton engem utánoz?
- Igenis, asszonyság és meg is tiltottam neki, hogy állandóan olyan ronda pofákat vágjon.

Aradi Polgári Jótékony Egyesülete.

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Revuniilor Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunitate cu asociatii, ca organizatiunile de deces sunt scadente pana la numarul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai igazgatósága ez uton közli l. t. tagjaival, hogy a halálozási járulékok a kövekező sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: változatlanul 797.

In Grupa II. Csoportban: vad. l. Alex. Kolosai Sándorné 889.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Industrişilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt in restanta cu cotizatiile lor, sa achite restanta in intregul lor pe pi. indata in conformitatea §-ului 14 si 15 din statutele calitatea lor de membri respira automatic, adica daca membrul decede, a intre timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt scadente dupa urmatori membri decedati:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagaikkal joguk automatice megszűnik, azaz ha a tag később elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 868: Ioan Gyurkoczé János.

In Grupa B. Csoportban: 881 Sot. l. Constantin Bozgan Konstantinné. 882 Stefan Kerekes István. 883 Vad. l. Ioan Vogel Jánosné.

fiatal katona korában a bosnyákok égő pajtájából. Még Juli is úgy meg vót illetőve, hogy odahúzódott Jóska-hoz. Egész testével ráborult, úgy hallgatta az apját. Igaz, a kályha se világított már megint. Eléggett a rőzse és a parázs nem világít, kivált, hogy az akácának nincs is parazsa.

— Ültek a setétben.

— Mikor a legjobban drukkolunk, mi lesz má: ég a pajta, hogy gyün ki Nagykovács Pál belőle. Kinyujtom a kezem a setétbe. Megfogom a kis Vicát... Haggya... Mán jó... Most mán azt se bánom, ha beleég az öreg...

Nevettek. Juli ráborult a Jóska vállára és izgalomban megcsókolta annak a fülét.

Olyan csönd volt, hogy meghallatszott a csók. Meg is ijedtek a kicsit vártak, hogy más is hallotta-e, vagy csak ők. Ugy látszik, senki se hallotta, mert nem szólt meg se apa, se anya...

— Ropogott a fejük felett a tető... ők meg hármian bent vótak. Kint meg sok fene bosnyák... Töltött puskával...

Juj, Julis úgy reszketett, borzongott a nagyapjáért, görseösen markolta Jóska. A meg nem szólt, csak boldogan állotta a kislány markoló kezecskéit.

— Mondja mán, az Isten áldja meg — szólt az anya. — Hogy menekedtek meg?

Julis csak úgy borzadózott. Jóska is izgett-mozgott. Addig mozgott, míg átölelte a derekát. Így ültek aztán s várták, mi lesz Nagykovács Pállal a bosnyák pajtában, aminek ég a teteje és előtte bosnyákok állanak töltött puskával.

— Én csak hallgatom, hallgatom, csendesen odahúzó magamhoz a Vicuskát, a meg jön, egyre közelebb jön... No fenegyeki, mondom, hiszen itt is ég a tűz...

— Beszéljen má, — csattant fel az anya — mongya mán ki...

— Mongyad te, — szólt az apa nevetve — te is ott vótál, hallottad.

— Ó, nem hallgattam én arra...

Az apa harsányan kezdett kacagni.

— Nem hallgattál... Azt elhiszem...

Es újra csak nevet.

Jóska és Julis úgy összeforranak a nagy setétben, mintha már egy test lenne a kettőből. Ugy szorították egymást, ahogy csak bírták, s a fiu keze oda talált tévedni a kislány kemény kebelire s a kislány most először nem húzódott el, inkább még adta magát. Szóval rettenetesen meg voltak ijedve a nagyapáért.

— Hát, leszakadt az égő tető s olyan szerencsén, hogy ami szalma vót, az előre bukott, ami gerenda vót, a meg kidöntötte a pajta hátulso falát... Így menekültek ki a magyar katonák. A buta bosnyákok meg azt hitték, mind beleégtek... Pedig Nagykovács Pál is haza jött, igaze, megházasodott és így lett mán akkor neki egy Vica nevű unokája. Na.

Már egészen sötét volt s a fiatalok a kemecepadkán örömlükben úgy meglelték egymás aza ját, mint a galamb a párját.

— Nem vagy álmos, Julis?

Juliska felriadt és sebesen kiáltotta:

— Nem vagyok. Cseppet sem vagyok.

Az apa nevetett.

— Hát a Vica se vót tizennyőcba.

— Haggya mán, — kiáltott a setétben lángvörösén az anya. — De nagyon sok beszélni valója van.

Elhallgatott az apa. Csakugyan a többit még se kell elmesélni. Mert még a gyerekek is megtanulják, hogy ilyenkor ki lehet menni az istállóba... Mert azt nem akarná...

Akkor megszólalt Julis a setétben, de világért el nem eresztette volna Jóska.

— Édesapám...

— Mi kell jányom?

— Hónap elmegyünk... beiratkozni...

Hirtelen ijedt csönd lett. Beiratkozni az anyakönyvvezetőhöz szokás menni, meg a paphoz.

Az anya:

— Fene egye meg a kend mesélését.

Évvél újra leguggolt a tűzhely elé s rakni kezdte rá az akácfa rőzsét.

Mikor a láng fellebbent, a fiatalok már a fényben sem eresztették el egymást.

— Hát nem vagy álmos?

— Neem.

— Én meg azt hittem, el is aludtál a mesémén.

A kislány piros arccal felugrott és kiszaladt a házból. A legény meg felállott és utána ment.

— Hová mentek? — kérdezte az anya.

De már azok nem feleltek.

— Az istállóba — mondta az apjuk.

Az anya nevetett s örült hogy nincs is istállójuk. Nincs ezen a nyomorult telken egy zug se, ahova szerelmesek elbujhatnának.

Most megmozdult a rongycsomó az ágy előtt, Pászkané:

— Jaj, Istenem, hogy fogok én hónap árulni. Nincsen nyolc fillérem helypénznek.

Hallgattak. Akkor megszólalt az asszony:

— A baj, Pászkané. Mer nekünk sincs egyetlenegy fillérünk se.

Hogy adhatna ő most kölcsönt: ki kell házasítani a jányt.

Az apa megszólalt:

— Anya. Nem nizek ki utánuk?

— Minek?

— Setét van. Orsán ha a kislány nem si-

mos...